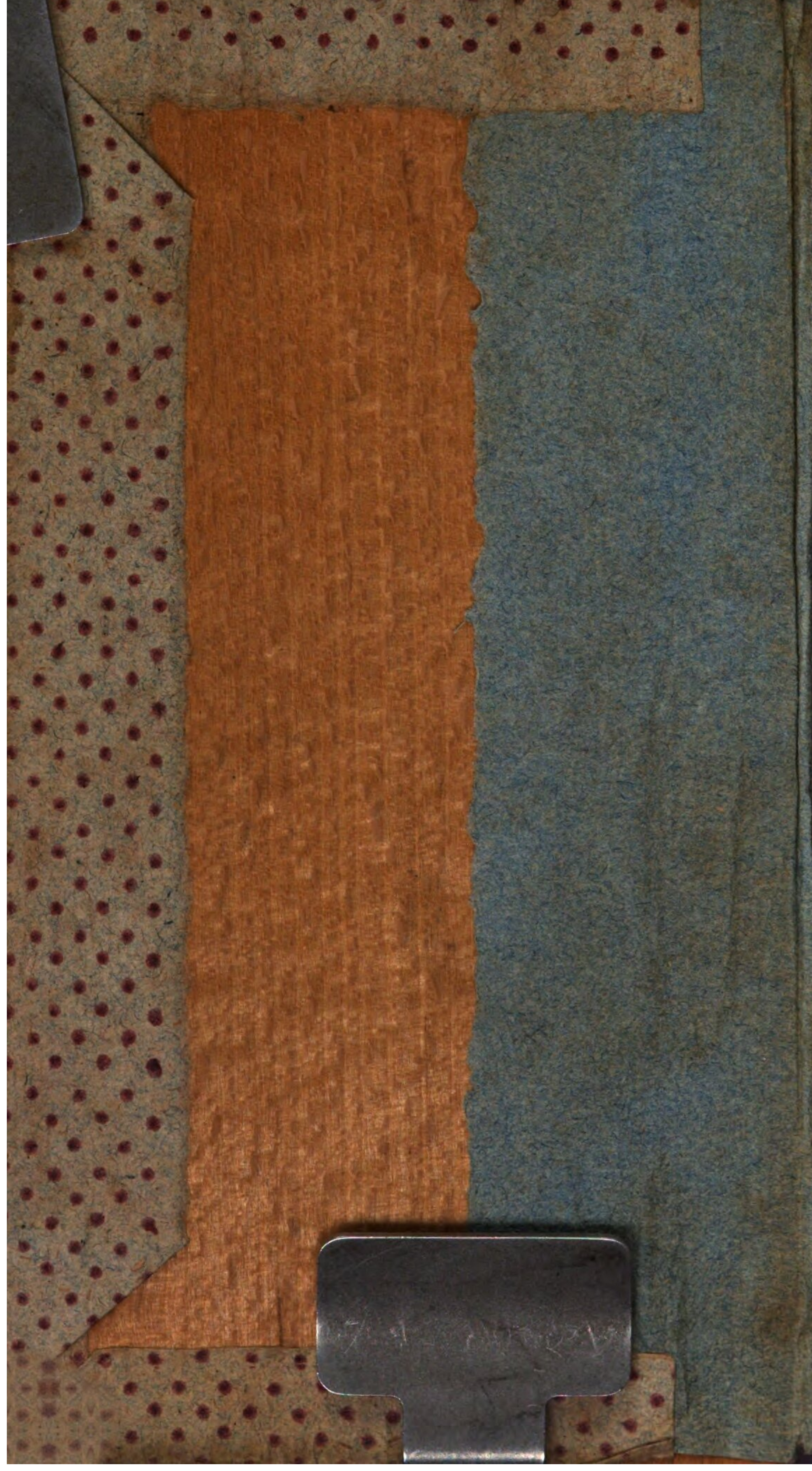

A. Hebr.

690.

הגדה

וְאַתָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא • וְשַׁחַט
 לְמִלְאךְ הַמּוֹת • דְּשַׁחַט לְשׁוֹחֵט •
 דְּשַׁחַט לְהוֹרָא • דְּשַׁחַט לְמִיָּא • דְּכָבֵא
 לְנוֹרָא • דְּשַׁרְף לְחוּטְרָא • דְּהִקָּא לְכַבָּא •
 דְּנִשֵּׁךְ לְשׁוֹנְרָא • דְּאֵכְלָה לְגִדְיָא • דְּזַבִּין
 אֲבָא בְּתֵרֵי זִוְי • חַד גִּדְיָא • חַד גִּדְיָא :

דא קאט אונזער ליבר הער גאט , אונז טעכט דען מלאך המות
 דער דא האט גטחטן דען שוחט . דער דא האט גטחטן דען חקטן .
 דער דא האט געטרונקען דאס וואסערליין . דאס דא האט פערלעטט
 דאס פיינארליין . דאס דא האט פערברענט דאס שטעקליין . דאס דא
 האט גטאמלען דאס היערליין . דאס דא האט גביסן דאס קעלליין . דאס דא
 האט גגעסן דאס ליקליין . דאס דא האט געקויפט איין פערטליין . חוס
 לוויא פפעניג • איין ליקליין • איין ליקליין :

ווען יום טוב און ערב שבת גיפאלט אחצט אמן ערב יו"ט ערוב חבשילין :

ערוב חבשילין

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
 קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת
 עֶרֶב :

בֵּידִין יְהִי שְׂרָא לָנוּ לְאַפּוּי וּלְבִשּׁוּרֵי
 וּלְאַטְמוּנֵי וּלְאַצְלוּי וּלְאַדְלוּקֵי שְׂרָא
 וּלְמַעַבְדְּכָל צָרְכָּנָא מִיּוֹמָא טָבָא לְשִׁבְתָּא
 לָנוּ וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל דְּדָרִים בְּעִיר הַזֹּאת :

דא קאס דער אָקס • אונד טראַנק דא: וואַטראַין • דא: דא האט
פֿרלעטט דא: פֿיארליין • דא: דא האט פֿרברענט דא: טטעקליין • דא:
דא האט גטלחגן דא: הינדליין • דא: דא האט גביסען דא: קעלליין • דא: דא
האט גגעסן דא: זיקליין • דא: דא האט גקויפֿט איין פֿעטראַין • אַוס לווּיט
פֿעעניג איין זיקליין • איין זיקליין :

וַאֲתָא הַשׁוּחַט וְשַׁחַט לְתוֹרָא • דִּשְׁחַט־
לְמִיָּא • דִּכְבֵּא לְנוֹרָא • דִּשְׁרַף
לְחוּטָרָא • דִּהֲבָא לְכַלְבָּא • דִּנְשַׁךְ לְשׁוֹנָרָא
דִּאֲכָלָה לְגִדְיָא • דִּזְבִּין אָבָא בְּתֵרֵי זוּזֵי •
חַד גִּדְיָא • חַד גִּדְיָא :

דא קאס דער שוּחַט אונד טעכט דען אָקסן • דער דא האט
געטראנקן דא: וואַטראַין • דא: דא האט פֿערלעטט דא: פֿיארליין •
דא: דא האט פֿרברענט דא: טטעקליין • דא: דא האט גטלחגן דא:
הינדליין • דא: דא האט גביסן דא: קעלליין • דא: דא האט גגעסן
דא: זיקליין • דא: דא האט גקויפֿט איין פֿעטראַין • אַוס לווּיט
פֿעעניג איין זיקליין • איין זיקליין :

וַאֲתָא מִלֵּאךְ הַמּוֹת • וְשַׁחַט לְשׁוּחַט •
דִּשְׁחַט לְתוֹרָא • דִּשְׁחַט לְמִיָּא •
דִּכְבֵּא לְנוֹרָא • דִּשְׁרַף לְחוּטָרָא • דִּהֲבָא
לְכַלְבָּא • דִּנְשַׁךְ לְשׁוֹנָרָא • דִּאֲכָלָה
לְגִדְיָא • דִּזְבִּין אָבָא בְּתֵרֵי זוּזֵי • חַד גִּדְיָא
חַד גִּדְיָא :

דא קאס דער מלאך המוֹת אונד טעכט דען שוּחַט • דער דא האט
גטחטן דען אָקסן • דער דא האט גטראנקען דא: וואַטראַין • דא: דא האט
פֿרלעטט דא: פֿיארליין • דא: דא האט פֿרברענט דא: טטעקליין • דא: דא
האט גטלחגן דא: הינדליין • דא: דא האט גביסן דא: קעלליין • דא: דא
האט גגעסן דא: זיקליין • דא: דא האט גקויפֿט איין פֿעטראַין • אַוס לווּיט
פֿעעניג איין זיקליין • איין זיקליין :

וְאַתָּה חוֹמְרָא וְהִכָּה לְכַלְבָּא • דְּנִשָּׁה
לְשׁוֹנָרָא • דְּאַכְכָּה לְגִדְיָא • דְּזִבִּין
אַבָּא בְּתֵרִי זִוְי • חַד גִּדְיָא • חַד גִּדְיָא :

דָּא קָאָם דָּא: שְׁטַעקלין • אונד טלוג דָּא: הינדלין • דָּא: דָּא האט גביסן
דָּא: קעללין • דָּא: דָּא האט גגעסן דָּא: ליקלין • דָּא: דָּא האט גיקויפֿט
אין פֿעטריין • און לוייט פֿעניג • אין ליקלין • אין ליקלין :

וְאַתָּה נֹרָא וְשָׂרָה לְחוֹמְרָא • דְּהִכָּה
לְכַלְבָּא • דְּנִשָּׁה לְשׁוֹנָרָא • דְּאַכְכָּה
לְגִדְיָא • דְּזִבִּין אַבָּא בְּתֵרִי זִוְי • חַד גִּדְיָא •
חַד גִּדְיָא :

דָּא קָאָם דָּא: פֿייארלין • אונד פֿרברענד דָּא: שְׁטַעקלין דָּא: דָּא האט
גטלוגן דָּא: הינדלין • דָּא: דָּא האט גביסן דָּא: קעללין • דָּא: דָּא האט
גגעסן דָּא: ליקלין • דָּא: דָּא האט געקויפֿט אין פֿעטריין • און לוייט
פֿעניג • אין ליקלין • אין ליקלין :

וְאַתָּה מִיָּא וּכְבָּא לְנֹרָא דְּשָׂרָה לְחוֹמְרָא
דְּהִכָּה לְכַלְבָּא דְּנִשָּׁה לְשׁוֹנָרָא •
דְּאַכְכָּה לְגִדְיָא • דְּזִבִּין אַבָּא בְּתֵרִי זִוְי •
חַד גִּדְיָא • חַד גִּדְיָא :

דָּא קָאָם דָּא: וואַסרלין • אונד פֿערלעטט דָּא: פֿייארלין דָּא: דָּא האט
פֿערברענד דָּא: שְׁטַעקלין • דָּא: דָּא האט גטלוגן דָּא: הינדלין • דָּא: דָּא
האט גביסן דָּא: קעללין • דָּא: דָּא האט גגעסן דָּא: ליקלין • דָּא: דָּא האט
געקויפֿט אין פֿעטריין • און לוייט פֿעניג • אין ליקלין • אין ליקלין :

וְאַתָּה תֹּרָא וְשָׂתָא לְמִיָּא דְּכְבָּא לְנֹרָא
דְּשָׂרָה לְחוֹמְרָא דְּהִכָּה לְכַלְבָּא •
דְּנִשָּׁה לְשׁוֹנָרָא דְּאַכְכָּה לְגִדְיָא • דְּזִבִּין
אַבָּא בְּתֵרִי זִוְי • חַד גִּדְיָא • חַד גִּדְיָא :

עשרה דבריא • תשעה ירחי לילה •
 שמונה ימי מילה • שבועה ימי שבתא •
 עשרה סדרי משנה • חמשה חומשי
 תורה • ארבע אמהות • שרשה אבות
 שני לוחות הברית • אחר וכו'

דרייחלעהן דא: איזט אבער אעהר , אונד דא: זעלביג ווייט איך •
 דרייחלעהן זיין דיא זיטען • לזועלן זיין דיא גטלעכט • איילן זיין דיא טטערן
 לעהן זיין דיא לעהן גבאט • ניין זיין דיא געוויכונג • אכט זיין דיא בטניידונג
 זיבן זיין דיא פייארונג • זעקס זיין דיא לערנונג • פינף זיין דיא ביכר • פיר
 זיין דיא מיטר • דריי זיין דיא פערט • לזוייט טאכיל אהייט • אייניג לזיט
 אונזער גאט • דער דא לעבט אונד דער דא טוועבט אין דעם הימאל אונד
 אויף דער ערד :

חד גדיא • חד גדיא • דובין אבא בתרי
 זוזי • חד גדיא • חד גדיא :

אין זיקליין • אין זיקליין • דא: דא האט געקויפט אין פעטערליין •
 אום לזוייט פפעניג אין זיקליין • אין זיקליין :

ואתא שונרא ואכלה לגדיא • דובין אבא
 בתרי זוזי • חד גדיא • חד גדיא :

דא קאט דא: קעלליין אונד אט דא: זיקליין • דא: דא האט גקויפט אין
 פעטערליין • אום לזוייט פפעניג אין זיקליין • אין זיקליין :

ואתא כלבא ונשד לשונרא • דאכלה
 לגדיא דובין אבא בתרי זוזי •
 חד גדיא חד גדיא :

דא קאט דא: הינדליין אונד בי: דא: קעלליין • דא: דא האט גגעטיג
 דא: זיקליין • דא: דא האט גקויפט אין פעטערליין • אום לזוייט
 פפעניג • אין זיקליין • אין זיקליין :

הגדה

שמונה ימי מילה • שבועה ימי שבתא •
 ששה סדרי משנה • חמשה חומשי
 תורה • ארבע אמהות • שלשה אבות •
 שני לחות הברית • אחד אלהינו
 שבשמים ובארץ :

איוולך דא: איזט אבער אעהר אונד דא: זעלביג ווייט איך • איולך
 זיין דיא טטערן • לעהן זיין דיא לעהן געבסט • ניין זיין דיא געווינונג •
 אכט זיין דיא בעטנידונג • זיבען זיין דיא פייחרונג • זעקס זיין דיא
 לערנונג • פינף זיין דיא ביכר • פיר זיין דיא איטר • דרייז זיין דיא
 פעטר • לוייז טחביל אהויט • אייניג איזט אונזער גאט • דער דא לעבט
 אונד דער דא טוועבט • אין דעם הימאל אונד חויל דער ערד :
 שנים עשר מי יודע • שנים עשר אגני
 יודע • שנים עשר שבטיא • אחד
 עשר כוכביא • עשרה דבריא • השעוה
 ירחי לידה • שמונה ימי מילה • שבועה
 ימי שבתא • ששה סדרי משנה • חמשה
 חומשי תורה • ארבע אמהות • שלשה
 אבות • שני לחות הברית • אחד וכו'

לועאלך דא: איזט אבער אעהר אונד דא: זעלביג ווייט איך • לועאלך זיין
 דיא געטלעכט • איולך זיין דיא טטערן • לעהן זיין דיא לעהן געבסט •
 ניין זיין דיא געווינונג • אכט זיין דיא בטנידונג • זיבען זיין דיא פייחרונג •
 זעקס זיין דיא לערנונג • פינף זיין דיא ביכר • פיר זיין דיא איטר •
 דרייז זיין דיא פעטר • לוייז טחביל אהויט • אייניג איזט אונזער גאט •
 דער דא לעבט אונד דער דא טוועבט • אין דעם הימאל אונד חויל דער ערד :
 שרשה עשר מי יודע • שרשה עשר אגני
 יודע • שלשה עשר מדיא • שנים
 עשר שבטיא • אחד עשר כוכביא •

תִּשְׁעָה מִי יוֹדֵעַ • רַחֲשָׁעָה אֲנִי יוֹדֵעַ •
 תִּשְׁעָה יְרַחֵי לֵידָה • שְׁמוֹנָה יָמֵי
 מִלָּה • שִׁבְעָה יָמֵי שִׁבְתָּא • שֵׁשׁ סְדְרֵי
 מִשְׁנָה • חֲמִשָּׁה חוֹמְשֵׁי תוֹרָה • אַרְבַּע
 אִמָּהוֹת • שְׁלֹשָׁה אָבוֹת • שְׁנֵי לַחֹת
 הַבְּרִית • אֶחָד אֶרְהִינוּ שְׁבַע שָׁמַיִם וּבָאָרֶץ :

כִּינ דאז איזט אַבער אַעהר אונד דאז זעלביג ווייס איך זיין דיא
 גווייכונג • חַכְט זיין דיא בטניידונג • זיבן זיין דיא פֿיירארונג • זעקס זיין דיא
 לערכונג • פֿינף זיין דיא ביכר • פֿיר זיין דיא איטר • דריי זיין דיא פֿעט
 זוויי טחביל אַחֲזִים • אייניק איזט אונזר גאט דער דא זעבט אונד דער
 דא טוועבט אין הימל אונד אויף דער ערד :

עֲשָׂרָה מִי יוֹדֵעַ • עֲשָׂרָה אֲנִי יוֹדֵעַ •
 עֲשָׂרָה דְּבָרִים • תִּשְׁעָה יְרַחֵי
 לֵידָה • שְׁמוֹנָה יָמֵי מִלָּה • שִׁבְעָה יָמֵי
 שִׁבְתָּא • שֵׁשׁ סְדְרֵי מִשְׁנָה • חֲמִשָּׁה
 חוֹמְשֵׁי תוֹרָה • אַרְבַּע אִמָּהוֹת • שְׁלֹשָׁה
 אָבוֹת • שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית • אֶחָד וְכוּ'

זעהן אונד דאז איזט אַבער אַעהר אונד דאז זעלביג ווייס איך •
 זעהן זיין דיא זעבאָט • כִּינ זיין דיא געוויכונג • חַכְט זיין דיא
 בטניידונג • זיבן זיין דיא פֿיירארונג • זעקס זיין דיא לערכונג • פֿינף זיין
 דיא ביכר • פֿיר זיין דיא איטר • דריי זיין דיא פֿעט • זוויי טחביל
 אַחֲזִים • אייניק איזט אונזער גאט • דער דא זעבט אונד דער דא טוועבט
 אין דעם הימל אונד אויף דער ערד :

אֶחָד עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ • אֶחָד עָשָׂר אֲנִי
 יוֹדֵעַ • אֶחָד עָשָׂר כּוֹכָבִים •
 עֲשָׂרָה דְּבָרִים • תִּשְׁעָה יְרַחֵי לֵידָה •

הגדה

שְׁשָׁה מִי יוֹדֵעַ שְׁשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ • שְׁשָׁה
סִדְרֵי מִשְׁנָה • חֲמִשָּׁה חוֹמְשֵׁי
תּוֹרָה • אַרְבַּע אֲמָרוֹת • שְׁלֹשָׁה אָבוֹת •
שְׁנֵי לַחֲזוֹת הַבְּרִית • אֶחָד אֱלֹהֵינוּ
שֶׁבַע שָׁמַיִם וּבָאָרֶץ :

זַעֲקֵס אֲנוֹךְ דָּא: אֵיזַר אַבְעָר אַעְהָר • אֲנוֹךְ דָּא: זַעֲלָבִיג ווִיט אֵיךְ •
זַעֲקֵס ווִיזֵיךְ לַעֲרֹנוֹג • פֵּינֶךְ ווִיזֵיךְ בִּיכָר • פֵּיר ווִיזֵיךְ אִיטֵר •
דְּרִיט ווִיזֵיךְ פֵּטֵר • לֹוִיט טַחְבִּיל אֲחֻזִּים • אִיזִיג אִיזֵט חֲזַנְעֵר גָּחַט
דֶּפֶר דָּא לַעֲבֹט אֲנוֹךְ דֶּפֶר דָּא טוֹעֵבֶט אֵין דֶּען הַיֵּמָלֵל אֲנוֹךְ חוּץ דֶּפֶר עֵרֶד :
שֶׁבַעַה מִי יוֹדֵעַ • שֶׁבַעַה אֲנִי יוֹדֵעַ • שֶׁבַעַה
יָמֵי שִׁבְתָּא • שְׁשָׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה •
חֲמִשָּׁה חוֹמְשֵׁי תּוֹרָה • אַרְבַּע אֲמָרוֹת •
שְׁלֹשָׁה אָבוֹת • שְׁנֵי לַחֲזוֹת הַבְּרִית • אֶחָד וכו'

זִיבֵן דָּא: אִיזֵט אַבְעָר אַעְהָר אֲנוֹךְ דָּא: זַעֲלָבִיג ווִיט אֵיךְ • זִיבֵן ווִיזֵיךְ
פֵּיזֵיכְרוֹג • זַעֲקֵס ווִיזֵיךְ לַעֲרֹנוֹג • פֵּינֶךְ ווִיזֵיךְ בִּיכָר • פֵּיר ווִיזֵיךְ
אִיטֵר • דְּרִיט ווִיזֵיךְ פֵּטֵר • לֹוִיט טַחְבִּיל אֲחֻזִּים • אִיזִיג אִיזֵט חֲזַנְעֵר
גָּחַט דֶּפֶר דָּא לַעֲבֹט אֲנוֹךְ דֶּפֶר דָּא טוֹעֵבֶט אֵין הַיֵּמָלֵל אֲנוֹךְ חוּץ דֶּפֶר עֵרֶד :
שְׁמוֹנָה מִי יוֹדֵעַ • שְׁמוֹנָה אֲנִי יוֹדֵעַ •
שְׁמוֹנָה יָמֵי מִלְכָּה • שֶׁבַעַה יָמֵי
שִׁבְתָּא • שְׁשָׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה • חֲמִשָּׁה
חוֹמְשֵׁי תּוֹרָה • אַרְבַּע אֲמָרוֹת • שְׁלֹשָׁה
אָבוֹת • שְׁנֵי לַחֲזוֹת הַבְּרִית • אֶחָד וכו'

חֲזַט דָּא: אִיזֵט אַבְעָר אַעְהָר • אֲנוֹךְ דָּא: זַעֲלָבִיג ווִיט אֵיךְ • חֲזַט ווִיזֵיךְ
דִּיא בַעֲטִיירֹנוֹג • זִיבֵן ווִיזֵיךְ פֵּיזֵיכְרוֹג • זַעֲקֵס ווִיזֵיךְ לַעֲרֹנוֹג • פֵּינֶךְ
ווִיזֵיךְ בִּיכָר • פֵּיר ווִיזֵיךְ אִיטֵר • דְּרִיט ווִיזֵיךְ פֵּטֵר • לֹוִיט טַחְבִּיל
אֲחֻזִּים • אִיזִיג אִיזֵט חֲזַנְעֵר גָּחַט דֶּפֶר דָּא לַעֲבֹט אֲנוֹךְ דֶּפֶר דָּא טוֹעֵבֶט
אֵין דֶּען הַיֵּמָלֵל אֲנוֹךְ חוּץ דֶּפֶר עֵרֶד :

הגדה לו

שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ • שְׁנַיִם אֲנִי יוֹדֵעַ • שְׁנַיִם
לְחֹזֶרֶת הַבְּרִית • אֶחָד אֱלֹהֵינוּ
שֶׁבַשְׁמַיִם וּבָאָרֶץ :

לווייתא אונד דא: איזט אבער אעהר אונד דא: ועלביג ווייס איך. לווייתא
טחביל אקזיס • אייניג איזט אונז גאט דער דא לעבט אונד דער דא
טוועבט אין הימל אונד מויל דער ערד :

שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ • שְׁלֹשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ •
שְׁלֹשָׁה אַבּוֹת • שְׁנַיִם לְחֹזֶרֶת
הַבְּרִית • אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַשְׁמַיִם וּבָאָרֶץ :

דרייט אונד דא: איז חבד אעהר אונד דא: ועלביג ווייס איך. דרייט
זיין דיא פעטער • לווייתא טחביל אקזיס • אייניג איזט אונזער גאט דער
דא לעבט אונד דער דא טוועבט • אין דען הימל אונד מויל דער ערד :

אַרְבֵּעַ מִי יוֹדֵעַ • אַרְבֵּעַ אֲנִי יוֹדֵעַ • אַרְבֵּעַ
אֲמָהוֹת • שְׁלֹשָׁה אַבּוֹת • שְׁנַיִם לְחֹזֶת
הַבְּרִית • אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַשְׁמַיִם וּבָאָרֶץ :

פיר אונד דא: חבד אעהר אונד דא: ועלביג ווייס איך • פיר זיין
דיא איזר • דרייט זיין דיא פעטער • לווייתא טחביל אקזיס • אייניג איזט
אונזער גאט דער דא לעבט אונד דער דא טוועבט • אין דען הימל
אונד מויל דער ערד :

חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ • חֲמִשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ •
חֲמִשָּׁה חוֹמְשֵׁי תּוֹרָה • אַרְבֵּעַ
אֲמָהוֹת • שְׁלֹשָׁה אַבּוֹת • שְׁנַיִם לְחֹזֶת
הַבְּרִית • אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַשְׁמַיִם וּבָאָרֶץ :

פינף אונד דא: איזט חבד אעהר אונד דא: ועלביג ווייס איך •
פינף זיין דיא ביכער • פיער זיין דיא איטער • דרייט זיין דיא פעטער •
לווייתא טחביל אקזיס • אייניג איזט אונזער גאט דער דא לעבט אונד
דערדא טוועבט • אין דען הימל אונד מויל דער ערד :

הגדה

אלמעכטיגער גאט נון בויה דיין טעאפעל שירה • חלוצ שיר
 חונד חלוצ בחלד חין חונדן טחגן שירה
 יוא שירה • נון בויה • נון בויה • נון בויה • דיין טעאפל שירה •
 בחרהערליגער גחט • נון בויה דיין טעאפל שירה • חלוצ שיר חונד
 חלוצ בחלד • חין חונדן טחגן שירה • יוא שירה • יוא שירה • נון
 בויה • נון בויה נון בויה דיין טעאפל שירה • גרויסר גחט • דעאטיגער
 גחט • נון בויה דיין טעאפל שירה • חלוצ שיר חונד חלוצ בחלד חין
 חונדען טחגן שירה • יוא שירה • נון בויה • נון בויה • דיין טעאפעל
 שירה • הויכער גחט • ווארהעכטיגער גחט • זיסער גחט • חעכטיגער
 גחט • נון בויה דיין טעאפל שירה • חלוצ שיר • חונד חלוצ בחלד
 חין חונדען טחגן שירה • יוא שירה • נון בויה • נון בויה •
 דיין טעאפל שירה • טוגענדר גחט • יודטר גחט • נון בויה דיין טעאפל
 שירה • חלוצ שיר חונד חלוצ בחלד חין חונדן טחגן שירה • יוא שירה
 יוא שירה • נון בויה נון בויה • נון בויה דיין טעאפל שירה • קרעכטיגער
 גחט • לעבענדיגער גחט • אעכטיגער גחט • כחאהעכטיגער גחט •
 סעכטיגער גחט • עוויגער גחט • נון בויה דיין טעאפל שירה • חלוצ
 שיר חונד חלוצ בחלד חין חונדען טחגן שירה • יוא שירה • נון בויה
 נון בויה נון בויה דיין טעאפל שירה • פֿורכטבארער גחט • ליבליכער
 גחט • קיניגליכער גחט • רייכער גחט • נון בויה דיין טעאפל שירה •
 חלוצ שיר • חונד חלוצ בחלד חין חונדן טחגן שירה • יוא שירה •
 נון בויה נון בויה נון בויה דיין טעאפעל שירה • טענער גחט •
 גרויסער גחט • נון בויה דיין טעאפל שירה • חלוצ שיר חונד חלוצ בחלד
 חין חונדען טחגן שירה • יוא שירה • נון בויה נון בויה נון בויה
 דיין טעאפעל שירה • דוא ביט גחט חונד קיינער אעהר • נון בויה
 דיין טעאפל שירה • חלוצ שירה חונד חלוצ בחלד חין חונדען טחגן
 שירה • נון בויה נון בויה נון בויה דיין טעאפל :

דוא לוויא (סדר נחט) פֿטנגט אן אן לו (עוארן) :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר
 קדשנו במצותיו וצונו על ספירת
 העומר : היום יום אחד קלומר :
 אחד מי יודע • אחד אני יודע • אחד
 אלהינו שבשמים ובארץ :

איינס דא : ווייז איך • אייניג חוט חונדער גחט דער דא לעבט חונד
 דער דא טועבט • חין הימאל חונד חוץ דער ערד :

אֲדִיר הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקֶרֶב • בְּמִהְרָה
 בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ בְּקֶרֶב • אֵל בִּנְיָ
 אֵל בִּנְיָ • בִּנְיָ בֵּיתָךְ בְּקֶרֶב : בְּחֹר הוּא
 יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקֶרֶב • בְּמִהְרָה • בְּמִהְרָה
 בְּיָמֵינוּ בְּקֶרֶב • אֵל בִּנְיָ • אֵל בִּנְיָ • בִּנְיָ
 בֵּיתָךְ בְּקֶרֶב : גָּדוֹל הוּא • דָּגוּל הוּא •
 יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקֶרֶב • בְּמִהְרָה • בְּמִהְרָה •
 בְּיָמֵינוּ בְּקֶרֶב • אֵל בִּנְיָ • אֵל בִּנְיָ • בִּנְיָ
 בֵּיתָךְ בְּקֶרֶב : תָּדוּר הוּא • נְחִיָּק הוּא •
 זָכַאי הוּא • חֲסִיד הוּא • יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקֶרֶב •
 בְּמִהְרָה • בְּמִהְרָה • בְּיָמֵינוּ בְּקֶרֶב • אֵל
 בִּנְיָ • אֵל בִּנְיָ • בִּנְיָ בֵּיתָךְ בְּקֶרֶב :
 מְחֹר הוּא • יָחִיד הוּא • כְּבִיר הוּא • לָמוּד
 הוּא • מְרָדֵךְ הוּא • גָּאוֹר הוּא • סָגִיב
 הוּא • עֶזְרוֹ הוּא • פּוֹדֶה הוּא • צַדִּיק הוּא •
 יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקֶרֶב • בְּמִהְרָה • בְּמִהְרָה •
 בְּיָמֵינוּ בְּקֶרֶב • אֵל בִּנְיָ • אֵל בִּנְיָ • בִּנְיָ
 בֵּיתָךְ בְּקֶרֶב : קְדוֹשׁ הוּא • רַחוּם הוּא •
 שְׂדֵי הוּא • תִּקְיָה הוּא • יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקֶרֶב •
 בְּמִהְרָה • בְּמִהְרָה • בְּיָמֵינוּ בְּקֶרֶב • אֵל
 בִּנְיָ • אֵל בִּנְיָ • בִּנְיָ בֵּיתָךְ בְּקֶרֶב :

הגדה

בְּתוֹכָהּ • בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבְיוֹם חַג
הַמִּצּוֹת הַזֶּה • בִּי אֶתָּה יְיָ מֶלֶךְ וְיִמְיִיב לְכָל
וְנוֹדָה לְךָ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הָאֲדָמָה •
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ • עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הָאֲדָמָה •

ווען ער אלעס רעכט גטאן האט ווערט ער בויילינגט זיין פֿר (הט"י) :

חֶסֶד סְדוּר פֶּסַח בְּהִלְכָּתוֹ • כְּכָל
מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ • כַּאֲשֶׁר זָכִינוּ
לְסִדֵּר אוֹתוֹ • בֵּן נֹזֶכֶה לַעֲשׂוֹתוֹ : זֶה שׁוֹכֵן
מִעֲוֹנָה • קוֹמָם קִהַל מִי מִנָּה • קָרַב גִּיהוּל
נְטִיעֵי בְנֵה • פְּדוּיִם לְצִיּוֹן בְּרָנָה :

אדיר

פֿאַרעלטערן לֹאס ערבטהוילן איינלוגעבן , אונד זיא גנאסן פֿאן דיינע
פֿרייטן אונד זעטיגטן זיך פֿאן דיינעם גוטע • ח ערבאראע דיר ,
עוויגער ! אונד גאט זיכר (יטראל) , דיין פֿאָלק איכר (ירושלים) דיינע
ערוועהלטע טטאדט , איכר דיין הייליגטום , איכר דיין חפֿערטטוהל
אונד ערבויא באלד אונד זיין אונדערט טאגן נאך , דיינע הייליגע
טטאדט (ירושלים) דוא ברינגסט אונז חֹם דאן לֹא איהר היין דאס
זיך אונז זיין איהר חֹם יע אעהר פֿרייען איכר איינן זאלבן (שבת
אונד) פֿעסט דעם אונגזייערסטן קולנס • יא דוא ביזט , עוויגער ! איין
גיטיגער גאט , דער אללען וואהלטהיט • דארום דאנקן זיך דיר פֿיר
דאס אונד וויא פֿיר דינע פֿרוכט דעם ווינטטאקס (ההנגאמטעט
זיך ערטערס יעלט ניכט האבן דען איר האָפֿען עס דורך דיינע
גאט ווידר לֹא ערלויבן) גלחבט זיחסט דוא עוויגער פֿיר דאס אונד ,
אונד פֿיר דיין פֿרוכט דעם ווינטטאקס :

חֶסֶד דאס דענקאמהל דעם (פסח) איזט כון נאך פֿארטריפט פֿאלל
ברחבט נאך אללען פֿראעלן אונד גברייכען • אעכטן וויר דאס גליק
האבען , עס זיין דער טהחט און לֹא פֿיהרען וויא וויר דאס פֿער
גניגען האטטען עס זיין ווארטען פֿאר לֹא טראגען • — ח , אללער
הייליגסטער ! דער דוא זיך האטען טראהנסט , ריכטע ווידרום
זיין גבייגט פֿאָלק און , עהאהאלט פֿון דיר געזעגנט • ערהאלטע
דיין טפרעסלינגע איינס בויא'ס דען דאס זעלבסט איינגעלט אונד
פֿיהרע אונטער פֿריידענגענג אונד נאך (ליון) לוריק :

לשנה הבאה

בירושלים

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא
פרי הגפן :

אמן טרינקט • אונד אהצט הערנאך דינע (ברכה) :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם •
על הגפן ועל פרי הגפן ועל תנובת
השדה ועל ארץ המדדה טובה ורחבה
שרצית והנחת לאבותינו לאכול מפריה
ולשובע מטובה • רחם יי אלהינו על ישראל
עמך • ועל ירושלים עירך • ועל מקדשך •
ועל מזבחך • ובנה ירושלים עיר קדשך
במהרה בימינו • והערינו בך • ושמחנו
בתוכה

ברוך געזאכט זיין דאס, עוויגער אונזער גאט! הערר דער וועלט!
דער דאס דיא פרוצט דעם וויינטטאק: ערשטאפען.

(זעעגן שפרוך נאך דעם גנוסע דעם וויינס) •

יער (ישראל) אום, זאווטאל פאר, חלום נאך דעם גענווע יערער
טפיי, גאט פיר דעם גיטע דאנקען :

ברוך געזאכט זיין דאס עוויגער! אונזער גאט! הערר דער
וועלט! פיר דעם וויינטטאק, אונ' דיא פרוצט דעם וויינטטאקס,

וויא פיר חללע זיבליכען פריצט דעם פערדס, אונד פיר דאס חננעאליכע
גוטע אונד ווייטפרייטטע אונד, דאס דיר געפאלען האט אונזער

פארענטרן

הגדה

במלוכה • חסין פהלכה • טפסריו יאמרו
לו • לה ולה • לה פי לה • לה אף לה • לה
י המלכה • כי לו נאה כי לו יאה : יחיד
במלוכה • בביר פהלכה • למודי יאמרו
לו • לה ולה • לה פי לה • לה אף לה • לה
י המלכה • כי לו נאה כי לו יאה : מרומ
במלוכה : נורא פהלכה • סביביו יאמרו
לו • לה ולה • לה פי לה • לה אף לה •
לה י המלכה • כי לו נאה כי לו יאה :
עניו במלוכה • פודה פהלכה • צדיקיו
יאמרו לו • לה ולה • לה פי לה • לה אף
לה • לה י המלכה • כי לו נאה כי לו
יאה : קדוש במלוכה • רחום פהלכה •
שנאניו יאמרו לו • לה ולה • לה פי לה •
לה אף לה • לה י המלכה • כי לו נאה
כי לו יאה : תקיף במלוכה • תומך
פהלכה • תמיכו יאמרו לו • לה ולה • לה
פי לה • לה אף לה • לה י המלכה •
פי לו נאה כי לו יאה :

קָהַל כְּנִסָּה הַדָּסָה צוֹם לְשִׁלֵּשׁ בַּפֶּסַח :
 ראש מבירת רשע מחצית בעץ חמשים
 בַּפֶּסַח :

שְׁתֵּי אֱלֹהִים רָגַע תָּבִיא לְעוֹצִית בַּפֶּסַח :
 תָּעוּזוּ יִדְּךָ וְתָרוּם יְמִינְךָ כְּלִיל הַתְּקִדָּשׁ
 חַג פֶּסַח : וְאַמְרָתֶם זִבַּח פֶּסַח :
 כִּי לֹא נָאֶה כִּי לֹא יָאֶה : אֲדִיר בְּמִלּוּכָה •
 בָּחֹר בְּהַקְבָּה • גְּדוּדֵינוּ יֹאמְרוּ לֹא •
 לָךְ וְלָךְ • לָךְ כִּי לָךְ • לָךְ אֶף לָךְ • לָךְ יִי
 חֲמִמְלָכָה • כִּי לֹא נָאֶה • כִּי לֹא יָאֶה :
 דָּגוּל בְּמִלּוּכָה • הָדוּר בְּהַקְבָּה • וְתִקְיוּ
 יֹאמְרוּ לֹא • לָךְ וְלָךְ • לָךְ כִּי לָךְ • לָךְ אֶף
 לָךְ • לָךְ יִי חֲמִמְלָכָה • כִּי לֹא וְכו' : זְכַרְנוּ

במלוכה

פסח . גליצאס אלו : ואלטען אלע וואונדער אויף דייע לייט לויטאטען
 טרעפֿין . אונזיכטבארע האנד שרייב דען אונטערזאג (לול'ס , חיוט
 דער נאמע דער שטאדט (בבל) בייא פראפעטען (יטעי' ק' א"ד) הין ,
 אס (פסח) : דער וויסנאגענדע פראפעטען (יטעי') , זעה לענגסט
 פֿארהער דא : טרעקליכע ענדע דייעס גאטטאמאלס אן (פסח) :
 זא טפריכט .

קָהַל (הדסה , חסתר) פֿרוואלטע איין בדרענגטעס פֿאָלק לֹא
 איינס דרייאטעגיאטען פֿאסטען , אס פסח , דא לערטאטערסט
 דא דא : הויפט איינען בעטען פֿיינד (האן , חסתר ק' ו') , אס
 האהען גאלגען אן (פסח) : טנעלל אויך ברינגסט דא יענע לוייא פֿר
 ווינטונג (גרינד זיך אויף דער חנווייונג דעס פראפעטען (יטעי' א"א
 פסוק י"ח) : דער (עולית) דער לֹא נאמע דעס רייכס (חדוק) (חיכה
 ק' ד' פסוק כ"ח) אס (פסח) : א , דא דיינע אהכט זיך . סטארקע ,
 דיינע רעכטע זיך ערהאכן לייגען , אלס חין דער נאכט ! דא פֿון די
 איינגעלט וואונדע דא פֿעסט (פסח) : זא טפריכט :
 גאָלד

הגדה

לְבַלְתִּי יֵת מִשְׁחִית לָבָא בְּפִתְחִי בַּפֶּסַח :

וַאֲמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח :

מִסִּגְרֵת סִגְרָה בְּעִתּוֹתֵי פֶסַח :

נִשְׁמְדָה מִדִּין בְּצִלְ שְׁעוֹרֵי עוֹמֶר פֶּסַח :

שׁוֹרְפוֹ מִשְׁמִי פֹל וְרוּד בִּיקָר יְקוֹד פֶּסַח :

וַאֲמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח :

עוֹד הַיּוֹם בְּנוֹב לַעֲמוֹד עַד גָּעָה עוֹנֶת פֶּסַח :

פֶּס יָד כְּתָבָה לְקַעֲקַע צוֹל בַּפֶּסַח :

צָפָה הַצָּפִית עֲרוֹךְ הַשְּׁלֶחֶן בַּפֶּסַח :

וַאֲמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח :

טריטמט דוא דיינן ערשטגבאָהרנן , דוא זילסט חבער לו (פרעה)
זאגן זאָ האָט דער עוויגער געטפֿרעכען . (ישראל) איזט איר זא וועהרט
זאט איין ערשטגבאָהרנר : זאָ (שמות ק' ד' פסוק כ"ב) בעלייכנט
איט דעם בלוטע דעם (פסח) : דאט דער פֿערדערבר ניכט איינגעהן
דורפֿטע אין איינע טיהרן זאָ (פסח) זאָ טפֿרעכט .

דיא פֿעטלפֿערטלזאָטנע טטאָט (יריחו) וואָרדע חיברגעבען זאָ פסח :
(אדין) וואָרדע לערסטערט דורך איין גערטטין קוֹכֶען קליינט זאָטעט
גלייך דעם גערטטנפֿערט זאָ (פסח) : (דיא גערטטען זאָטאָי פֿילן אין
זאָהרן זאָט זאָטאָט (ניסן) , זאָהרע וואָרדע פֿאָן דעם זאָטאָי געטריידע
זאָט זאָט דעם עוויגער זאָטען געטפֿערט וועלכעס זאָטען זאָט
דען בעפֿעהל גאָטעס זאָטען זאָט דעם זאָטען זאָטען דעם (פסח)
געבראָכט וואָרדע (טאָר ויקרא ק' כ' ג' פסוק י' זאָ) דיא פֿירטטען זאָט
(פול זאָהר לוד) פֿרבראָדען אין דער לייט זאָט : דאָ זאָטען דאָט זאָט פסח
זאָ טפֿרעכט .

עוֹד זאָהר קעניג פֿרוויילטע איינען טאָג לו (נון) . איינע פֿאָן
(ירושלים) ניכט ווייט זאָטען טטאָרט זאָט (מנחם)
לעזטרע זאָט קריג בעלזאָ , רואט ער איין טאָג לו (נוב) זאָט . אין
דער זאָטאָט איטזאָהר דעם זאָטען טאָט (ירושלים) זאָט
לו געהן , אין דאָטע נאָכט זאָטען געטאָה זאָט עבען ערוועהנטע
זאָטאָהר זאָטען ער זאָט זאָטען זאָטען זאָטען זאָטען זאָטען
זאָטאָט זאָט ווידער זאָטען זאָטען זאָטען זאָטען זאָטען זאָטען

גְּלִיתָ לְאַוְרַחֵי הַצֹּחַת לֵיל־
 וַאֲמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח :
 דִּלְתִּיו דְּפִקְתָּ בְּחֹם הַיּוֹם
 בַּפֶּסַח :
 הִסְעִיד נֹצְצִים עֲגוֹת מִצּוֹת
 בַּפֶּסַח :
 וְאַל הִבָּקֵר רֵץ זָכָר לְשׁוֹר עֶרְדָּה
 פֶּסַח :
 וַאֲמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח :
 זֹעֲמוֹ סְדוּמִים וְלָהֶטוּ בְּאֵשׁ
 פֶּסַח :
 חֲלֵץ לוֹט מֵהֶם וּמִצּוֹת אָפָה בִּקֵּץ
 פֶּסַח :
 מֵאֲטֹאת אֲדָמָת מוֹף וְנוֹף בְּעֶבְרָה
 בַּפֶּסַח :
 וַאֲמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח :
 יְהִי רֹאשׁ כָּל אוֹן מַחֲצֵת בְּלִיר שְׁמוֹר פֶּסַח :
 בְּבִיר עַל בֶּן בְּכוֹר פֶּסַח בְּדָם פֶּסַח :
 לַבִּלְתִּי

דעם שטראאפ (פרה) אייפֿרט • אונד אלזא איס איינערשטן אפֿרגנֿי
 זאנדע, גבֿהערן ווארדן • דינע ענטדעקונג דער סיקונזלי זינר קינד
 גיסהה בקאנדעראמען בייא דען בונדע לוויסען דען שטיקן (ספֿר
 בראסית ק' ט"ו). אז"ו, דיא וואונדערטאהט דעם איטטרנחֿט פֿס
 (פסח) : זא שפרעכט •
 דלתיז דוא ערטיהנטט איהפֿ אלס דער טאג זעהר הייס וואר
 אפֿ פסח • ער בוירטע ענגל גאטט איט אונגזייחרטען
 קוצין אפֿ פסח • לייך לזק רינדֿליה גלייזאפֿס איין גרעכטנעם דעם
 אפֿערטיהרט אפֿ פסח : זא שפרעכט •
 זועמו דיא (זדואיס) ערלירן גאטט דא גינגען זיא אין פֿלאאמן
 אויף אן פסח : נור (לזט) ווארדע גרעכט, דער דען
 ענגיל אונגזייחרטן קוצין בוק אן (פסח) דוא רייניקטט דיא לענד
 (אויך אונד נוי) נאמען פֿרטידנע פֿרשֿפֿינלען (אלריא'ס) • גאטט
 רייניקטע זיא פֿאן בעוען אענטען) אלס דוא אואהנר פֿוהרסט אין
 דער נאכט פֿאן (פסח) : זא שפרעכט •
 יא עוויגר ! דוא לערטאערטסט יעדס ערשטלינג אין יענר לז בעי
 אבאכטנדען. נאכט דעם פסח : אלזאעכטיגער ! דאך איבר
 שרייטסט

הגדה

קרב יום אשר הוא לא יום ולא
 רם הודע כי לה היום אף לה
 שזמרים הפקד לעירך כל היום וכל
 הלילה :

תאיר באור יום חשכת
 לילה :
 ויהי בחצי הלילה :

אין (אטנ:) יתגט אן דא: דא: חנדרע נחצט :

ובבן ואמרתם זבח פסח :
 אומץ גבורותיה הפלאה : בפסח :
 בראש כל מועדות נשאת פסח :

גלות

פרחשטעטען געמיינליך אונגליק פערטמאנדען וויאזוי אים געגענטהייז גליק
 אונטער דעם בילדע דעם טאגס פארגעטעלט ווירד) : און, וועכטער
 ישראליס דינע שטיממע רופען. עס קעמט איינסט אפארגען נאך דינער
 נחצט (דא: הייסט גליק נאך אונגליק) עזא וואר :

קרב ברינג באר דעם טאג הערבייח, דער וועדער טאג איזט
 נאך נחצט : (און ווירד זינער זאנדערבארקייט וועגען, בייח
 דעם פרחשטעטען, דער טאג גנאנט און וועלכעס וויר אונזער (אסיח)
 ערווארטען דער זיך דורך דיא פילע וואונדערטהעטען, דיא אן דעם
 זעלבען גטעהן זאלן פאן זאלען חנדרן טאגן בעזאנדערס אויזלייכען ווירד)
 לייך, ערהאבנער פאר זאלע אונזען, דא: דיין זייח דער טאג וויא
 דיא נחצט. (דא: הייסט דא: דא: גליק אונד אונגליק נאך געפאלען
 פערטהייזען קאנסט). זעלע וועכטער, דינער שטחדט (ירושלים),
 וועהרנד דעם טאגס אונד נחצט. (דא: הייסט פערטמאפע איהר פאר
 שטעהר דיא זיך לו גליקס אונד אונגליקס לייט איהרער זאנעהאטען)
 ערהעלע וויא טאגס ליכט דיא פיינטפארניש דער נחצט : עס וואהר.

ובבן :אן טפרעכט עס איזט איין אפפער דעם (פסח)

אומץ דיא זאלגעוואלט דינער אהצט האסט דא: וואונדערבאהרר
 בעוויזען אן (פסח) דארום ערהיבסט דא: אויך לו זאלער
 פערטמאגען ערשטען, דעם פערט דא: (פסח), דא: ענטדעקסט
 זיח דעם אפארגענאנדער (אונזער אורפאטער (אברהם) דער יענזייטס
 דעם

יעץ מחירך לנוסף ואוי רובשת פגרי
בליקה :

כרע בר ומצבו באישון
לילה :

לאיש חמודות נגלה רז חזות
ליקה :

ויהי בחצי הלילה :

משתכר בכלי קודש נהרג בו
ברילה :

נזשע מבור אריות פותר בעתותי
דילה :

שנאה נטר אנגי וכתב ספרים
ברילה :

ויהי בחצי הלילה :

עוררת נצחך עליו בגדר שנת
דילה :

פורה תדרוך לשומר מה
מליקה :

צרח בשומר ושא אתא בוקר וגם
דילה :

ויהי בחצי הלילה :

קרב

יעץ זינה האנד הוב דער לעסטרער (מנחם , אלכס ב' ק' י"ח)
אין זינעם זין שאן אויף . דוא פראייטעלסט זיין וואנט .

סטערעקסט הין זינע אהנשטאט אין איינער נאכט : דער געלי (בל)
סטירנטע גידער איט זינס פוסגעטטעלי בייא פיינסטר נאכט : דעם

האלדען אהנע (דניאל) וואורדע אפענכהרט דעם געהייאטע סרויא
געזיכט דער נאכט : עס וואר .

משתכר דער אויז הייליגען געפעסען זיך בלעכטע (בלטל וואורדע
ערטלעגען דיא : עלבע נאכט : אויז לעווענגרופט וואורדע

גרעטעט דער דיא געזיכטער דייטטי (דניאל) דיא טרעקנס דער נאכט .
(טנאה , האן) טרוג האס אין הערלען ; אונד טריב בפעהלע דעם

טאדס בייא נאכט : עס וואר .
עוררת עוויגער ! דוא ערוועקסט טשראפגעריכטע איבר איהן

אלז דוא פון זינעם קעניגע פרייטעסט דען טאלץ חיינר
נאכט : טרעטי דיא קעלטער פיר דען האררנדן אד ווען ענדעט דיא

זא לחגע נאכט : (אונטר דעם בילדע דער נאכט ווירד בייא דען
פראפעטען

הגדה

דנת מלך גרר בחלום
הפחדת ארמי באמש
וישר ישראל לאר ויוכר לו
ויהי בחצי הלילה :

זרע בכורי פתרום מחצת בחצי הלילה
חילם לא מצאו בקומם
מיסתנגיד חרושת סלית בכלבי הלילה
ויהי בחצי הלילה :

יעץ

אורפאטער (אברהם) ער וואר , וויא זיין גאנץ פעטראליכעס הויז אונד
וויא אלע פעלקר דייער לייט , אין אבגעטירייע ערלחגען . פרווארף
דייען אונפערנוכטיגען גאטעסדיהנסט אבער גאר בחור , אלס ער לופט
רייען פערטאנד קאס , אונד הילט זיך אן דעם איינליגען וואהרען
גאטטע (דעסן לעהרי ער זאגט אונד ער לעבטע לו פערברייטן זוכטי) ליסט
דאס זיגען ! איהן , דער זיין העער אין הויפן טהיילטע זיינס ברודר:איהן
(אויט) לו היילע אין דער נאכט . עס וואר :

דנת דאס דרעהסט דען קעניג לו (גרר , אביאל) . זעהי (סער
בראשית ק' ד' פסוק ז') , איט טאדט אין טרויס בייא נאכט :
טרעקעסט דען ארמאייטען (לון) זאג : ער דעס (יעקב) נאכגעלטע
דזעלבסט (ק' ז"א פסוק כ"ד) , אב אין דער איינהאלונג פאר
איינגעפאלאנען
נאכט :

איט געטליך זענען קעאפלטע (ישראל) אונזער גראספאטער (יעקב)
(בראשית ק' כ"ג פסוק כ"ט) אונד קאס איהן בייא , דעס נאכט .
עס וואר :

זרע דיא ערסט געבורט דער (פתרוסיס) . דאס זאגט (אנריס)
האטטע פערטידנע פראפאנלען , אלס (פתרוס , אוף , נוי) .
אונד אנדערע אעהר , אונד קואט אונטער דייען פארטינדען נאמען
זעהר האפט אין דען פראפעטען פאר . לערשאפטערסט דאס איטער
נאכט : דאס איהרע קרעפטי (דיא קרעפטי איינעס זאנדעס זינד
זיינע יונגע אהנטאפט) זיא ניכט פאנדען זאג : זיא אויף שטאנדען דעס
נאכט . דאס טרעהטעסט דען קיהנען אוהט דעם פירטטען לו (חרושת ,
סימרא) . (שופטים ק' ד' פסוק ט"ז) אונד (ק' ה' פסוק ד') נידר , איט
דען שטערן דער נאכט :

יעץ

ומלכור ברכור והודאות מעתה ועד
עולם . ברוך אתה יי . אל מלך גדול
בתשבות . אל ההודאות אדון הנפלאות
הבוחר בשירי ומרה . מלך אל חי
העולמים :

ובכן ויהי בחצי הלילה :

אז רוב נסים הפלאה
בראש אשמורת זה
גר צדק נצחתו כנחלק לו
ויהי בחצי הלילה :

דבר

רוחם , גיחונג , אכזב אונד הערשחט , זיג , גרעסע , חללחט .
לחבונג , אונד חכבעטונג , הייליגונג חונ' רעגירונג , לחב חונ' דחנקלדער
פחן טון חן אונד חין עוויגקייט . גילחבט זייחסט דוא עוויגר , חללחטסיגר
קניג , ערהעהט חין לחבגענגען ; חלל דחנקלדער ווירדיג , הערר
דער וואונדער ! דער דוא וואהלגפחלען פירסט חין לידר דעס גיחונגס
חללחטסיגר אונד עוויג דוירכער קעניג :

ובכן עם וואר חין דער איטטע דער נחט (פחן דייעס פערז
חין דער תורה ניאט דער פרחסר גלעגנהייט . חויל חיינע
פאטשע וויינע פילע דער וואהלטהטען חונד וואונדער לו גרענקען
דיא גחט פיר דס פחלוק ישראל חדר פיר חיינר חידרן גרחסין אעננער
לור נחטלייט גטחון . חיס עבריסן פלעגט יעדער חיינליגע פערז
איש חיינעס בוצטטחבען חוים דען א"ב חן . חונד דיזוס און דען
פחרחסר ענטטולדיגען . ווען ער דיא וואונדער ענט ועד נחט חללע
ערלעהלט , חדר חויל חיינען דערזעלבען דחפלט נענט . דער טלוט
חזט חיינ וואנט פיר דח בחלדיגע ערלענג :

אז טחן חפט טחהסט דוא וואונדערטהטען דעס נחט :
איש חנפחנג דער ערסטן וואלע (אחן טהיילטע זחנטט יעדע
נחט חין דרייט וואלען , וואלחן דיא ערשטי זיך פוס איטרנחט
ענדיגעט) דיא נחט דעס וואהרן גחטטבקניר : (גר לרק) הייטט
חין עבריסען חיינ וואלער , דער חוים ליבע לוס ווארהייט דען גלויבן
חן חיינן חיינליגען גחטט חנכחט , אונד חיינ וואלער וואר חוננער
חחרחסר

הגדה

צדיקים תתברך • ובך שון חסידים
 תתרומם • ובקרב קדושים תתקדש •
 ובמקלות רבבות עמך בירת ישראל
 ברנה יתפאר שמך וזכרך
 מלכנו בכל דור ודור • שכן חזרת כל
 היצורים לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו
 להודות להלל לשבח לפאר כרומם
 להדר לברך לעלה ולקלם על כל דברי
 שירור ותשבחות • דוד בן ישי עבדך
 משיחך :

ישתבח שמך לעד מלכנו האל המלך
 הגדול והקדוש בשמים ובארץ
 כי לך נאה יי אלהינו ואלהי אבותינו שיר
 ושבחה הלל וזמרה עוז וממשלה נצח
 גדלה וגבורה תהלה ותפארת קדושה
 ומלכות

דען הייליגען קהר , דיק הולדיגען :
ובמקלות חונד אין דער פרוחמאלונג דער פֿ לעטווענדען דיינס
 פֿאָלקס יטרחו זאל אַיט אַזבגזחנג דיין נחאט חונד
 קעניג ! אין יעדעס לייטמאטער געפרייען ווערדען . יא זאלער פֿרניכטגן
 גטעפֿע פֿעליכט אַיט עס , דיר , עוויג , חונדער חונד חונד פֿרפֿהרן
 גאט לוי דחנקען , דיק לוי אַזבען , לוי ריהאען , לוי פֿרייען , לוי ערהעבען ,
 לוי פֿרעהרע , דיר לוי פֿייחרן חונד לוי זינגען , אַיט ערהחבנדען זענגען
 זאל דיר (דוד וזהו) (ישי) , דיין גימלסטער , אַנגעשטיאט האט :
 עוויג חונדע דיין נחאט געפרייען ווערדן , זאלאעכטיגער , גרמסער
 חונד הייליגער קעניג ! אַיט היאטעל חונד חויל ערדען . דיר געביהרט
 עוויג ! חונד גאט חונד גאט חונדער פֿערעלטערן . אַזב חונד פֿרייע
 רוהס

הַיָּאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא • יֵאָחַל עָלֶיךָ
 קִנְיָה שָׁמַיִם וָאָרֶץ • נְהַלְלָךְ • וְנִשְׁבַּחָךְ
 וְנִפְאָרָךְ • וְנִבְרַךְ אֶת שֵׁם קֹדֶשְׁךָ • בְּאִמּוֹר
 קְדוֹד בְּרַבִּי נִפְשִׁי אֶת יי • וְכָל קִרְבִּי אֶת
 שֵׁם קֹדֶשְׁךָ :

הַיָּאֵל בְּתַעֲצוּמוֹת עֲזִיבָה • הַגָּדוֹל בְּכַבּוֹד
 שְׁמֶךָ • הַגִּבּוֹר קְלִיבָה • וְהַנּוֹרָא
 בְּנוֹרְאוּתֶיךָ • הַמְּקַדֵּשׁ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם
 וְנִשְׂאָה : שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקֹדֶשׁ שְׁמוֹ •
 וְכַתּוּב רַנְנוּ צְדִיקִים בְּיַי יִשְׂרָאֵל נִאֲזָרָה
 תְּהִלָּתָה : בְּפִי יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלֵּל • וּבִדְבָרֵי

צדיקים

בְּחַמְסֵנוּ לְחַבִּיבֵנוּ , זֶה וְזֶה עִם נִדְעָר גִּעַטְרִיבֵנוּ טַמְעָהט עִם טַפְרִיכְט
 יַעֲדֵעַם גִּלִּיד חֵין אִיר • זֶה עוֹיגְעֵר ! וְזֶה אִיזט ווִיחֶדוּח ? וְזֶה רַעֲטִיט
 זֶה פֶּחֶן אִיבֶעֱרֶמְכְט דַּעַן טוועכֶרען ? דַּעַן הִילֶסבִּירֶפֿטיגֶען פֶּחֶן
 זִינֶעם רִיבֶער , וְזֶה אִיזט דִּיר עֶהנֶליך ? וְזֶה דִּיר גִּלִּיד ? וְזֶה
 דִּיר חֵין דִּיא זִיטע לֹו זַעלן ? חֶלֶלֶטֶטִיגֶער , גֶרֶמֶסֶר , טַטֶמֶרֶקֶסֶר ,
 חֶלֶלֶט עֶהרֶפֿורֶכְטבֶּהֶר גֶּחֶט ! חֶלֶלֶט עֶהרֶעֶכְטֶמֶס וְזֶענען ! טַעפֶּסֶר דַּעַם
 הִיאזלס חֶלֶלֶט דַּעַר עֶרֶדֶט ! ווִיר ווֶחֶלֶלֶן דִּיק לְחַבֵּעַן , פֶּרִיזֶען , הֶחֶלֶט עֶהרֶחֶבֶן
 דִּינֶען הִילִיגֶען כֶּחֶמֶן , זֶה זֶחֶג (דֶּד) אִינֶט זַעלע לְחַבֵּעַ דַּעַן הַעֶרֶן
 חֶלֶל אִיין חִינֶרס זִיין הִילִיגֶען כֶּחֶמֶן :

חֶלֶלֶטֶטִיג • דוּרֶךְ דִּיא חֶלֶלֶט ווֶחֶלֶט דִּינֶער קֶרֶמֶס • גֶרֶמֶס •
 דוּרֶךְ דִּיא הַעֶרֶלִיכֶקִיט דִּינֶעם כֶּחֶמֶן (טַטֶמֶרֶק) דוּרֶךְ דִּינֶט
 חֶלֶלֶטֶטִיג : (עֶהרֶפֿורֶכְטבֶּהֶר) , דוּרֶךְ דִּינֶט פֿורֶכְטבֶּהֶרע טַמְעָהטן
 קַענִיג דַּעַר ווֶעלֶט ! דַּעַר דוּח חֶלֶל עֶהרֶחֶבֶן טַמְעָהט הַעֶרֶטֶסֶט :
 עֶר טַמְעָהט חֵין עוֹיגְקִיט ! עֶהרֶחֶבֶטֶסֶר , הִילִיגֶסֶטֶר חֶלֶט
 זִיין כֶּחֶמֶן — פֶּרֶמֶהֶלֶקֶט גֶרֶעֶכְטֶען • פֶּרֶמֶהֶלֶקֶט חֵין עוֹיגְעֵן !
 לְחַבִּירִי גַעֲלִיהֶט נֹור רַעֲדִלִיכֶגֶינֶטֶן • זֶה הִיזט עִם חֵין דַּעַר טַרִיפֶט
 דַּרוּס חֶלֶל חֶלֶל דַּעַר רַעֲדִלִיכֶען אֶנֶד דִּיק פֶּרִיזֶען • דַּעַר גֶּרֶעֶכְטֶטִיג •
 דִּיר טַענֶען :

דַּעַר פֶּרֶמֶהֶלֶט לֹונגֶע , דִּיק עֶהרֶעֶבֶן :

הגדה

דליתנו עד-הנה עזרונו רחמיה • ואל
עזבונו חסדיה • ואל-תשנו יי אלהינו
לנצח על בן אברים שפלגת בנו ורוח
ונשמה שנפחת באפינו • ולשון אשר
שמת בפינו : הן הם יודו ויברכו וישבחו
ויפארו • וירוממו • ויעריצו • ויקדישו
וימליכו את-שמה מלכנו • כי כל פה לך
יודה • וכל לשון לך תשבע • וכל ברה
לך תכרע וכל קומה לפניך תשתחוה
וכל הלבוש יראוך • וכל קרב וכל יורת
יזמרו לשמה • בדבר שפרטוב כל
עצמותי האמרה יי מי כמוך : מציל
עני מחזק מפני • ועני ואביון מגדלו : מי
ידמה לך ומי ישוה לך • ומי יערוך לך •

האל

בפריעט • אין הונגערמאט געשפייזט , איט פילזע אונז געזעטיגט
אונד פון טווערד עררעטעט , פאר דער פעסט בעוואהרט • אונד בעזין
אונד טוועהרן קרמנקהייטען אונז ענטלזגען , נאך ביז הייטע שטאנד
אונז דיינע אללבראהערליגקייט בייא , אונד נאך האט אונס דיינע
גנאדע ניכט פראמטען , אך עוויגער ! אונז גאט פערלחט אונז אויך
פערנר ניכט , דינע אין אונז פארטהיילטען גליד , דינער גייסט אונד
דינע זעלע דיא דא אונס איינגעהויכט , אונד דינע לונגע דיא
דא אונזרס אונד פרויהן האסט , זאלען אויך דין אנבעטן , לאבען ;
פרייען , ריהאן , עהרען , האכערהעבן , הייליגען , אונד דין , אונז
קעניג ! הולדיגן , יעדער אונד זאל דיר דאנקען , יעדע לונגע דיר טוועהרן
(נעאלד , טרייח לוטווערן) , יעדעס קניא פאר דיר זיך בייגען , אויפערעכט
טטעהנדע (פערנינפטיגע וועזין) דין אנבעטן ! יעדעס הערן זאל
עהרפארטפאלן דין פרהערען , יעדעס איינגעוויידע אונד נירן דיינן
גאטען

מוֹדִים • אֱלֹהֵינוּ מִלֵּא שִׁירָה בָּיָם •
 וְלִשְׁוֹנֵנוּ רִנָּה בְּהַמּוֹן גִּדְּיוֹ וְשִׁפְתוֹתֵינוּ
 שָׁבַח בְּמִרְתְּבֵי רִקְיעַ • וְעֵינֵינוּ מֵאִירֹת
 בְּשֶׁמֶשׁ וּבִיָּרֵחַ • וְיָדֵינוּ פְּרוֹשׁוֹת בְּנִשְׁרֵי
 שָׁמַיִם • וְרַגְלֵנוּ קְלוֹרֹת בְּאֵילֹת • אֵינֶן
 אָנוּ מִסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לָךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ • וּלְבָרְךָ אֶת־שִׁמְךָ • עַל־אֲחֵת
 מַאֲקָךְ אֱלֹהֵי אֲלָפֵי אֲלָפִים וְרַבֵּי רַבָּבוֹת
 פְּעָמִים רַחֲמוּבֹת שְׁעֵשִׂית עִם אֲבוֹתֵינוּ
 וְעַמָּנוּ: מִמִּצָּרִים גָּאֲלָתָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית
 עֲבָדִים פָּדִירָתָנוּ • בְּרָעַב זִנְתָנוּ • וּבְשָׁבַע
 בִּלְבָבְךָ תָּתֵנוּ • מִתְּחִלָּה רַחֲמָנוּ • וּמִדְּבַר
 מִלְּטָתָנוּ וּמִתְּחִלָּה רַעִים וְנֶאֱמָרִים

דליתנו

געבונדע ענטפערט, פאללנדע אונזער שטיצעס, געבייגטע
 אויפריכטע: דין! עוויג! אלליין, בעטן וויר אן, קענטע אונז
 אונד דיר, עוויג! זיך פיל דאנקלירער זינגן אלס דא: וועלטלעכער
 טרופעל האט. קענטע אונזערע לונגע דיר עוויג! אבלידער אנטטיאן
 לויט, וויא דאס ברויען זיכר וועלן. קענטן אונז ליפפען דיינעם
 דוהט פערברייטען, זא ווייט דער הימל זיך ערטערעקט. בעזעהן
 אונזערע אויגען דען גלאזל דער זאכע אונד דעם אונד. ווערען
 אונזערע הענדי אויז גטפרייטט וויא דיא פייטטיגע דער חדר אונטר
 דעם הימל. אונזערע פיסע לייכט אונד טנעלן, וויא לייכטפייסיגען
 הרטע. זא רייכע דיווס אלס ניכט לז, דיר, עוויגער אונזער,
 אונד אונזער פערעלטן גאט לז דאנקען אונד דיינס נאמען לז לויבען.
 פיר חיינס פֿען דען פילע טויזנטן חול איריחדען. (איינע איריחדע
 חיינס חיינע למהל פון לעהן טויזנד) וואהלטהטען דיא דאס אונז,
 פארפעהרען אונד אונז ערלייגט האסט. — עוויג! אונז גהטט,
 אויס (אלריס) האסט דאס אונס ערלעגט, אויז דען שקלחוענהויע

בפרייעם

ה א 5

הגדה

נשמת כל חי תברך את שמך יי אלהינו
 ורוח כל בשר תפאר ותרום
 וברך מלכנו תמיד • מן העולם ועד
 העולם אתה אל • ומבלעדך אין לנו
 מלך נא אל ומושיע • פודה ומציל ומפדנ
 ומרחם • בכל עת צרה וצוקה • אין לנו
 מלך אלא אתה • אלהי הראשונים
 והאחרונים • אלהי כל בריות ארון
 כל תודות • המהלך ברוב התשבות
 המנהיג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים •
 ויי לא ינום ולא יישן המעורר ישנים •
 והמקיץ רדומים • והמשיח אלמים •
 והמתיר אסורים • והסומך נופלים •
 והזוקק כפופים • לך לברך אנחנו

מורים

נשמת דער חרעס חלור לעבענדיגען וועטן לזכר דעם נחמען דעם
 עויגן, חונד גחט! דער הויך חלום פלייסט, פרייע
 חונד פֿעהרערליכע דיין חרענקין פֿהנע חונטרלחם, קעניג! פֿון
 עווינקייט ביי חן עווינקייט בייט דוא • חללעכטיג, חויסער
 דיר ערק נקן וויר קיין קעניג, קיין עררעמר, חונד קיין בטיילר.
 דוא ע לעיעפט, רעטעפט, ערנעהרסט חונט, טשעהסט חונד
 איט דיינר ערבחראונג בייט, חן יעדער לייט דעם טריבונלם חונד
 דער נחט, וויר חובן קיין קעניג חויסר דיר, גחט דער פֿרוועלט
 חונד דער נחצוועלט, הערר חלור וועין, טעפֿער דער גחלר נחטור
 דוח ביסט ווירדיג, חונדוויפֿעהרליכן פֿרייעם דוא רעגירסט דוח
 וועלט איט חללגיטע • דוח גיטעפֿיי איט חללערבחראען, עוויגער
 דער דוא ניט טלוחארסט חונד ניט טלעפט, חבער חללפֿינדע
 ערוועקסט, טלוחארנדע עראונטערט, טפֿרפֿלחין רעדן פֿרלייהסט,
 געבונדע

זֶה עֲבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ
 וְנִעַר פֶּרֶעַה וַחֲלֹו בַּיּוֹם סוּף
 קְמוּרֵי עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר
 קְמִיָּה מַלְכִּים גְּדִלִים
 וַיַּהַרְג מַלְכִּים אֲדִירִים
 לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי
 וּלְעֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן
 וַנָּתַן אֶרֶץ לְנַחֲלָה
 בְּחֶלְדָּה רִישָׁאֵל עֲבָדָיו
 שִׁבְשִׁבָּנוּ זָכָר קָנָה
 וַיַּפְרִקֵנוּ מִצָּרֵינוּ
 נָתַן לָהֶם לֶכֶד בְּשָׁר
 הוֹדּוּ לֵאלֹהֵי הַשָּׁמַיִם

נשמת

דער דאז טייל אעער חכמה ילד
 אונד (ישראל) הינדורד גפיהרט
 אונד טיירלטי (פרעה) איט זינס העערע היניין
 דער זיין פֿאָלק פֿיהרטי דורך דיא וויסטע
 ערלעגטע גראטע קעניג
 ערווירגטי מעכטיגע בהערטר
 (סיחון) דער קעניג פֿון (אמורי)
 (עוג) לו (בטן) , קעניג
 אונד גאב איהר אונד זיין לוס בויין
 בויטן פֿיר (ישראל) , זיין פֿאָלק
 דער זיין אונד דרוקע , און אונד דאָטע
 אונד איז פֿאָק פֿינד ערלעגטע
 דער חלעס פֿאָלטע טפֿייע גיבט
 דאָנקט דעם גאטטע דעם הימלס . עוויג וועהרט זינע גיטע

הגדה

הודו ליי כי טוב • כי לעולם חסדו
 הודו לאלהי האלהים
 הודו לאדני האדנים
 לעשה נפלאות גדלות קברו
 לעשה השמים בתבונה
 לרוקע הארץ על המים
 לעשה אורים גדלים
 ארת השמש לממשרת ביום
 ארת הירח ובוכבים לממשרות בלילה
 כי לעולם חסדו :

למכה מצרים בבכוריהם
 ויוצא ישראל מתוכם
 ביד תזקה ובזרוע נטויה
 לגזר ים סוף לגזרים

והעביר

דאנקט דעם העררן , דען ער איזט פריינדליך • עוויג וועהרטע
 זיינע גיטע : דאנקט דעם גאטטע חללע געטטער וועזין
 עוויג וועהרטע זיינע גיטע :

דאנקט דעם העררן חלל העררן !
 דער גרמסי וואונדער טוהט חללין •
 דער איזט פערנוכט דיז היאזל בטחשען •
 דיז ערדי אויפס וואסר אויט גברייטט •
 דער גרמסי איזטער האט גימלכט
 דיז זאנקע פאר לו טטעהן דעם טאגע •
 אונד אונד טטערן פארנוטטעהן דיז נחש •
 (אלרים) טאג און חיהרר ערטטגבורט •
 אונד פיהרטי (יטראז) הירחוו •
 איז טאמארק האנד אונד אויז גאטערקאעם ארס •

דער

אָנא יי הצליחה נא : אָנא יי הצליחה נא :
 בָּרוּךְ הָבֵא בָּשֶׁם יְהוָה • בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית
 יי : בָּרוּךְ אֵל יי וַיֵּאָר קָדְנוּ אֲסִרֵּנוּ חַג
 בְּעַבְתֵּיכֶם עַד קִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ : אֵל אֱלֹהֵי אֲתָה
 וְאוֹרֶךְ אֲלֹהֵי אֲרוֹמָמָה : אֵלֵי הוֹדוּ לֵי יי כִּי
 טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ : הוֹדוּ

יְהִלְלוּ יי אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֵׂיךָ וְחֲסִידֶיךָ
 צְדִיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ וְעַמֶּךָ בֵּית
 יִשְׂרָאֵל בְּרָנָה יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׁבְּחוּ וַיִּפְאֲרוּ
 וַיְרוֹמְמוּ וַיַּעֲרִיצוּ וַיְקַדִּישׁוּ וַיְמַלִּיכוּ אֶת
 שְׁמֶךָ מִלְכֵנוּ • כִּי לָךְ טוֹב לְהוֹדוֹת •
 וְלִשְׁמֶךָ נָאָה קוֹמֵר כִּי מַעֲזָם וְעַד עוֹלָם
 אֲתָה אֵל • בָּרוּךְ אַתָּה יי מֶלֶךְ מִדְּלִיל
 בֵּית שְׁבָחוֹת :

הודו

גְּרִיסִין , ווילקאמאן ! גאט דער עוויגער לעסט אונז זיין חַנּוּטִילִין לֵיכְטִין
 פֿיהרט הער דאס חֶפֶזֶר אֵיט אִירטען גבוֹרען הִירָהֶר בֵּין חֵן דִּין
 הערנר דעם אִיבֶח • אֵיין גאט בִּיסט דאס • דִּיר וויל חֵן דִּינֶקען ,
 אֵיין גאט ! דִּין וויל חֵן עֲרֵהֶבֶן • דִּינֶקט דעם עוויגער דען ער חֵיט
 פֿריינדלִיך • עוויג וועהרט זיינע גִּיטע :

עס לויבן דִּין עוויגער אונז גאט , אִיבֶר חֵלֶע דִּינֶע ווערקע ,
 דִּינֶע גִּטֵּרִיען , אונד דִּין רעדלִיכען דִּין דִּינֶען ווילטען טֵרֶן , ווִיח
 דִּין גִּחֵל הוִי יִטְרָחֵל , דִּינֶקען פֿרחלִיכֶר , זעעגנען אונד לִחְבֵּן ,
 פֿרהערלִיכען אונד עֲרֵהֶבֶן , פֿרעהרן אונד הִילִיגן אונד הוֹלִיגֶען
 דִּינֶעס נחמֶען חֶקֶעניג ! דען לִיבִיך אִיטט דִּיר לֹ דִּינֶקן אונד דִּינֶס
 נחמֶען לֹ לִחְבִּינֶגֶען , דער דאס עוויגקייט לֹ עוויגקייט חֵלֶע צִיג
 בִּיט :

הגדה

עֲזַרְנִי : עֲזִי וְזִמְרָת יְהוָה . וַיְהִי לִי רִישׁוּעָה :
 קוֹר רָנָה וּישׁוּעָה בְּאַהֲלֵי צְדִיקִים . יָמִין יְיָ
 עָשָׂה חֵיל : יָמִין יְיָ רֹמְמָה יָמִין יְיָ עָשָׂה חֵיל :
 לֹא אֲמוֹת בִּי אֶתְיָה . וְאַסְפֵּר מַעֲשֵׂי יְהוָה .
 יִסּוֹר יִסְרְנִי יְהוָה . וְלִמּוֹרֹת לֹא נִרְזַנְנִי :
 נִרְחַח לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק . יָבֹא בָם אוֹדָה
 יְהוָה : זֶה הַשַּׁעַר לִי צְדִיקִים יָבֹאוּ בוֹ : אוֹדָה
 בִּי עֲבִיתָנִי . וַתְּהִי לִי רִישׁוּעָה : אוֹד אֲבִן
 מֵאֲסוֹ הַבּוֹנִים . הִיתָה לְרֹאשׁ פָּנָה : אֲבִן מֵאֵת
 יְיָ הִיתָה זֹאת . הִיא נִפְלְאָה בְּעֵינֵינוּ : סֵאת
 זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בוֹ : זֶה
 אָנָּה יְיָ הוֹשִׁיעָה נָא : אָנָּה יְיָ הוֹשִׁיעָה נָא :
 אָנָּה

אָנָּה

ווארד איר לוס טריאומפן .

פריידענאויסרוף , זיגט איר , טחולט חין היטן דער טוגענד פֿרעהרר .
 דיח רעכטי דעם העררן ערקעמפֿט דען זיג דיח
 רעכטי דעם העררן ערהובן : דיח רעכטי דעם העררן ערקעמפֿט דען
 זיג . ניין ! נאך טערבי חין ניכט , חין לעבי , ערלעהן דיח טההטן
 דער גאטהייט : זיכטיגען וויל איר כור דיח גאטהייט , חיבר לעסט איר
 ניכט דעם טהדע . טוהט איר חויל דיח פֿאָרטן דער טוגענד ! חין
 געהי היינין חונד דחנקע דעם העררן :

היר חייט לוס עוויגען דיח פֿאָרטע ! רעכטשחפֿני געהן דח היינין
 איר דחנקי דחט דוח איר גליכט גט , חונד ווידר הילפע איר ערלייגט
 דער טטיין דען בויטענדע פֿרווהרפֿין . ער חייט לוס עקשטיין ווהררן
 (דט הייסט , אמן האט ענדליך דאך דען פֿיר וויכטיג ערקענען
 היטען . דען אמן חין חנפֿאָנג חלם גרינג גטעלט פֿרעכטעטי) .
 דח חייט פֿון העררן געטעהן , וואינדער חין חונדרי חויגן . דייען טאג
 גאב חונט דער עוויגע , לחסס חונט חיהן פֿייחרן איר וואינגע : חונג
 ח עוויגער ! ח טטהי חונט בייח ! ח עוויגער ! לחס וואהלגעליינגען ,
 ווילקחאמן חין כחאען דעם עוויגען ; וויר חויט דען עוויגען טעהפעל

גריסן

וַאֲמַת יי קְעוֹלָם הִלְלוּ יְהוָה :

הוֹדוּ לַיי כִּי טוֹב כִּי קְעוֹלָם חֲסָדוֹ :

יֹאמְרוּ גַּם יִשְׂרָאֵל כִּי קְעוֹלָם חֲסָדוֹ :

יֹאמְרוּ גַּם בֵּית אֶהְרֶן כִּי קְעוֹלָם חֲסָדוֹ :

יֹאמְרוּ גַּם יִרְאֵי יְהוָה כִּי קְעוֹלָם חֲסָדוֹ :

מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה . עֲנֵנִי בַּמִּרְחָב יְהוָה .

יי קִי לֹא אֵירָא . מַה יַּעֲשֶׂה לִּי אָדָם :

יי לִי בַּעֲזוּזֵי . וְאֲנִי אֶרְאֶה בִּשְׁנָאִי : טוֹב לַחֲסֹת

בְּיִ מִבְּטַח בְּאָדָם : טוֹב לַחֲסֹת בְּיי . מִבְּטַח

בְּנִדְיָבִים : כָּל גּוֹיִם סָבְבוּנִי . בְּשֵׁם יי כִּי

אֲמִילָם : סָבְבוּנִי גַם סָבְבוּנִי בְּשֵׁם יי כִּי

אֲמִילָם : סָבְבוּנִי כְּדַבּוּרֵי דוֹעָכוּ כִּי אֲשַׁקּוּצִים

בְּשֵׁם יי כִּי אֲמִילָם : דַּחֲזָה דַּחֲזִיתָנִי לִנְפֹל וַיִּי

עֲזָרָנִי

גְּמָלָדָע . זא זינגע ישראל עוויג ווערסט זיינע גמלדע . זא זינגע אהרנ'ס
הוי עוויג אז"ו . זא זינגן דיא דען העררן פֿרעהרן . אז"ו :

מִן אַיִן אַנגסט ריין איך דיא גאטטהייט אן . דיא גאטטהייט
אנטווערטט שוין איר רויס . דער הערר איזט איין איך פֿירצטע
ניכטס . וואס קאן דער מענטש איר טהון ? דער הערר איזט איין .
אזער שטעהט איר ביים . איך ווערדע לוסט אן פֿייערן שויען בעסער
אויס דעם עוויגן פֿרטרויען אלס אויף מענטשן זיך פֿרלאסן . בעסער
אויס דעם עוויגן פֿרטרויען , אלס אויף פֿירסטען זיך פֿרלאסען ,
לויט אלע היידן איך אואגעבן . ביים עוויגן ! איך לערהויע זיא .
היר אואגעבן , דערט אואגעבען . ביים עוויגן ! איך לערהויע זיא .
זיא בינע אואטויראן . זיא דארטן פֿלאס אואלדערן , ביים עוויגן !
איך לערהויע זיא . זען אלס לוסטיראט איך לז שטירלען דער עוויגע
שטעהט איר ביים . ער איזט איין זעג . איין זאידנטפיל . ער
ווארר

הגדה

הַחַיִּים : הָאֲמַנְתִּי כִּי אֶדְבַּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד
אֲנִי אֶמְרָתִי בְּחַפְזִי כָּל הָאָדָם כֹּזֵב :

מָה אָשִׁיב לִי כָּל תַּגְמוּלוֹתַי עָרִי : כּוֹס
יְשׁוּעוֹת אִשָּׁא וּבִשָּׁם יְהוָה אֶקְרָא :
נִדְרֵי לִי אֲשַׁלֵּם נִגְדָה נָא לְבָר עַמּוֹ :
יָקָר בְּעֵינַי הַמּוֹתָה לַחֲסִידָיו : אָנָּה יְיָ כִּי
אֲנִי עַבְדְּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אִמְתְּךָ פִּתְחָת
לְמוֹסְרִי : לָךְ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבִשָּׁם
יְיָ אֶקְרָא : נִדְרֵי לִי אֲשַׁלֵּם נִגְדָה נָא
לְבָר עַמּוֹ : בְּהַצְרוֹת בֵּית יְיָ בְּרַחֲמֶיךָ
יְרוּשָׁלַיִם הִלְלוּ יְהוָה :

הִלְלוּ אֶת יְיָ כָּל גּוֹיִם שִׁבְחוּהוּ כָּל
הָאֲמִים : כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ •
וַאֲמַת

פֶּרְגֵּעַנְגֶּלֶךְ וְעֵזֶן חַיִּט דַּעַר אַעֲנִשִּׁין !

מָה ווִיחַ זַחַל חֵיק כּוֹן גַּחַט עַרְוִידֶרן , חֲלָעַ וּמַהֲלִטְהַט דִּיחַ עַר
אִיר עַרְלִיגֶט ? — דַּעַן כַּעֲרֶדַעַס הִילֶס ווִיל חֵיק עַרְגֶּרִיפֶען :
פֶּרְקִינְדֶּרן לֹוִיט חֵין כַּחֲמִין דַּעַס עוּוִיגֶן . אִיינַע גַּעֲלִיבֶדַע בִּלְחָהֲלִי חֵיק
אִיינַעס גַּחַטְטַע . ווִיחַ גַּעַרן פֶּר חֲלָע וִיינַס פֶּחֶלְקַע ! וועהֶרַט גִּהֲחֶלְטֶן פֶּר
דַּעַס עוּוִיגֶען וִיינַעַר פֶּרְחֶמֶן טַחֲדַט . חֵיד עוּוִיגֶר ! חֵיק דִּין קַנַעֲכַט ,
זַחַהֶן דִּינַר אַחַד דַּעַס דּוּחַ דִּיחַ פֶּעַזִל גִּלִּיט הַחַט • דַּחַקְחֶזַפֶּר בְּרִינַג
חֵיק דִּיר , פֶּרְקִינְדַע לֹוִיט חֵין כַּחֲמִין דַּעַס עוּוִיגֶן . אִיינִי גַלִּיבֶדִי בִלְחָהֲלַע
חֵיק אִיינַס גַּחַטְטִי ווִיחַ גַּעַרן פֶּר חֲלָי וִיינַס פֶּחֶלְקִי . חֵין דִּיחַ הַעֲפֶען
אֶס טַעֲמַפֶּל גַּחַטְטַס , חֵין דַּעַר אִיטַטַע , חֵין (יְרוּשָׁלַיִם הַלְלוּיָהּ) :
לֹוִיבַטֶּרֶען עוּוִיגֶען חִיהֶר פֶּחֶלְקֶר חֲלָע ! רִיהַטַּט חִיהֶן חֲלָי כַחֲלִיחַעַן !
וִיינַע גִּיטַע וּמַחֲטַט חִיבֶר הוֹנַס , וִיינַע טַרִיַע חֵין עוּוִיגֶקִיט הַלְלוּיָהּ !
דַּחַקְטַע דַּעַס עוּוִיגֶן ! דַּעַן עַר חֵיזַג גִּיטִיג , עוּוִיגֶ ווערִיט וִיינַע

גַּנְחֶדַע

וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם: לֹא הַמֵּתִים יִהְיוּ
 יָהּ וְלֹא כָל יִרְדֵּי דּוֹמָה: וְאַנְחֵנוּ נִבְרָךְ
 יָהּ מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַקְּלוּיָהּ:
 אֶהְבֵּתִי כִּי יִשְׁמַע יְיָ אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנִי:
 כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבִימֵי אֶקְרָא: אֶפְפוּנִי
 הִבֵּרִי מוֹת וּמָצְרִי שְׂאוֹד מִצְאוֹנִי צָרָה וַיְגוֹן
 אֶמְצָא: וּבִשְׁם יְיָ אֶקְרָא אָנָּה יְיָ מַלְטָה
 נַפְשִׁי: חֲנוּן יְהוָה וְצַדִּיק וְאֱלֹהֵינוּ מִרְחָם:
 שׁוֹמֵר פְּרִתָּאִים יְיָ דִּלּוֹתִי וְלִי יֵד וְשִׁיעַ:
 שׁוּבִי נַפְשִׁי לְמִנוּחַיִכִּי כִּי יְיָ גָמַר עָרִיכִי:
 כִּי הִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת עֵינֵי מִן דְּמָעָה
 אֶת רַגְלִי מִדָּחִי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאִדְצוֹרֹת

החיים

טאדטי פרייטן ניכט דעם עוויגן, נאך דיא הינאב לז העלזע טאהרן.
 וויר אבער פרייטן איהן, דען עוויגן! פֿון נון און חוּד חין עוויגקייט
 (הלוויה):

אֶהְבֵּתִי לֵב אִיט עִם אִיר, דאס דער עוויגע איין טרייען חוּד
 פֿלעגן ערהערט האט. ער האט זיין אהר איר לז
 גנייגט. נון רוף חיד און. יא אַמאָג אַיך אַעבע. אַמאָג אַיך
 דעם טאדסטאריקע ערגרייכט אַיך דיא אַמאָג דער העלזע דריקט
 אַיך יאמאר חוּד נאָט. יא רוף אַיך און דעם עוויגן כחאן. אַיך גאָט!
 עררעטטע אַינע זעעלע. באַרהערליג חין. דער עוויגע חוּד
 אַללגרעכט. אַיטלירנספֿאַל אַיט חוּדער גאָט. אַיטפֿאַלטיג
 (זינד זאָלע דיא ניכט אַיט דענקין אַמאָג, חנדרע לז בטריגן)
 בטיגט דער הער. עלענד וואר חיד, דאך ער האָל איר חוּס. —
 זעעלע! קעהרי נון חין דינע רעהע איין, דער עוויגע וויל ווהל
 דיר טוהן באַרייעט פֿון טאדע אַינע זעעלע, אַינע אַוויגן פֿון טרעהנן
 אַינן פֿוס פֿוס גלייטן. יא וואַרל חיד פֿאַר דען עוויגן נאָך, אַס
 אַמאָג דער אַעבענדיגן. אַיך גלויבע. — דרום רעהי אַיך לויטער
 רופֿט אַיין חוּד עס חוּד. אַיך! חיד טפֿרמך חין אַינעם לחגטן.
 פֿרגענגליך

חגדה

וַיִּהְיֶה מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם : פָּה לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ
עֵינֵיהֶם לָהֶם וְלֹא יֵרְאוּ אֲנָנִים קְדָהִם וְלֹא יִשְׁמְעוּ
אֶף לָהֶם וְלֹא יֵרִיחוּן : יְדֵיהֶם וְלֹא יַמִּישוּן
רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִהְיוּ כוֹדֵא יִהְיוּ בְּגִרוֹנָם כִּכְמוֹתָם
יִהְיוּ עֹשִׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר בְּטַח בָּתָם : יִשְׁרָאֵל
בְּטַח בְּיַי עֶזְרָם וּמִגָּנָם הוּא : בֵּית אֶהְרֹן
בְּטַחוֹ בְּיַי עֶזְרָם וּמִגָּנָם הוּא : יֵרֵאִי יֵי
בְּטַחוֹ בִּיהוָה עֶזְרָם וּמִגָּנָם הוּא :

יִי זַכָּרְנוּ יְבָרֵךְ • יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל
יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אֲהֵרֹן : יְבָרֵךְ יִרְמְיָי •
הַקְּטָנִים עִם הַגְּדֹלִים : וְסָף יִי עֲלֵיכֶם •
עֲלֵיכֶם וְעַר בְּנֵיכֶם : בְּרוּכִים אַתֶּם לַיִי •
עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ : הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיִי •

והארץ

גאָט איז הימל , אונד טוהט זאָל ער זיין . דער היידן געלן ,
גאלדן , זילברן , זינד דיא אשנשענהענדע חרבייט . האבען איילר ,
רעדן ניכט , האבן אויגן , זעהן ניכט ; אָהרן , הערן ניכט ; ריכן ניכט
איט איהר נאָז , איהר הענדי גרייפֿין ניכט , איהרי פֿיסען געהן
ניכט . זיט רעדן ניכט דורך איהרי קעהלי . דיט זאָלכי אַמאָן זינד
זיט זיט . דיט אויך זיט האָפֿען , אָלע זאָל . פֿערטרויט דעס עוויגן
(יטראל) , נעכסט אהרנ'ס הויז : ער איזט איהר העלפֿער אונד טייל
פֿערטרויט דעס עוויגן גאָטספֿרעהרר ער איזט איהר העלפֿער אונד
טייל :

יי דער עוויגער דענקט אונז , זעענט ישרא'ס הויז . זעגעט
 אהרנ'ס הויז , זענט גחמספֿרעהרר • ביידעס , קליין אונד
 גראס . דער עוויגי אעהרי אייך , אייך אונד איירי קינד ! איהר
 זייד געגנטש דעם עוויגן , דער הימל אונד ערדי ערטוץ , דער
 הימל מיט דעם עוויגן הימל , דיא ערדע גאנץ ער אענטשקינדן ,
 טאדטי

הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו :

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא
פְּרֵי הַגֶּפֶן :

מאן מאכט דיז טיהר אויף אונד מאגט (טענד) :

שפוך

חַמְתָּךְ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא
יָדְעוּךָ וְעַל מַמְלָכֹת אֲשֶׁר
בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ : כִּי אַבְל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת
בְּיָהוּ הַשִּׁמּוֹנִי : שְׁפֹךְ עֲלֵיהֶם זַעַמְךָ וְחֲרוֹן
אַפְּךָ יִשְׁיָגוּם : תִּרְדּוּף בְּאֵף וְתִשְׁמִידם
מִתַּחַת שָׁמַיִי יי :

טענקט איין דאז פירדע (כוס) :

לֹא קָרְנוּ יי לֹא קָרְנוּ כִּי לְשִׁמְךָ הֵיטָן
בְּבוֹד עַל חֲסִידֶךָ וְעַל אֲמִתְּךָ : קָמַת
יִאֲמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיזָה נָא אֱלֹהֵיהֶם : וְאֱלֹהֵינוּ
בְּשִׁמְךָ כָּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה : עֲצִיבֵיהֶם בְּסָף

וזהב

שפוך שיטטע דיינן גריס איבר דיז פֿעלֿקר אונט , דיז דיק ניט
קענען ! איבר דיז , וועלכֿי דיינן כאטען ניכט חנרופען :
זיז האבען (יעקב) פֿרדמערבען , אונד זיינן וואהנונגען פֿרניכטעט .
שיטטע דיינען לחרן איבר זיז אונט ! דיין ברענדיגֿר גריס טרעפע
זיז . פֿרפֿלוגע אים וואלט אונד פֿרטיילגע זיז , דאז חונטער גאטעס
היאמעל . זיז ניכט מעהר לו פֿינדן :

לא ניכט אונט , עוויגֿר ! ניכט אונט ; דיינעס כאטען זעלרסט גיב
עהרע . אונט דיינער גישע אונד ווארהיט ווילן . וואז זאלן היידן
פֿערעכֿין , וואז מיינט דען קון מיהר גאט ? — מיינט דאך חונטער

גאט

הגדה

דט זאגט אן אן (טבת)

הַרְחֵמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ לַיּוֹם שֶׁכָּלוּ שְׁפָרָת וּמְנוּחָה
לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים :

הַרְחֵמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ לַיּוֹם שֶׁכָּלוּ טוֹב :

הַרְחֵמֵן הוּא יִזְכֵּנוּ לְיָמוֹת הַמְּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי

הָעוֹלָם הַבָּא • מְגִדּוֹר יְשׁוּעוֹת

מִלְכוֹ וְעוֹשֶׂה הַסֵּד לְמִשְׁיחוֹ לְדוֹד וּלְזֶרְעוֹ

עַד עוֹלָם • עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא

יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָרֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאֶמְרוּ

אָמֵן :

יִרְאוּ אֶת יי קְדוּשָׁיו כִּי אֵין מַחֲסוֹר לִירֵאָיו כַּפִּירִים

רְשׁוֹ וְרַעְבוֹ וְדוֹרְשֵׁי יי לֹא יַחֲסִרוּ כָּל טוֹב •

הוֹדוּ

(אן (טבת) ווירד איינגיטאלטט) :

(דער אלזבארהערליגע אלס חונד ערבטהייל זיין , דען טאג דער
גאנצלי רזהע חונד שטילזע איזט אים עוויגי לעבן) :

דער אלזבארהערליגע אלזי חונדער ערבטהייל זיין • דען טאג דער
גאנצלי גליקעליגקייט איזט :

דער אלזבארהערליגע אלזע חונד ווירדיג דער טאג דעם ערלעערס
חונד דער לו קינעטיגען גליקעליגקייט • ער , דער דאזי הייל זיינס

קעניגס פֿרגרעסערט חונד זיינעם גאנצלעטען (דוד) חונד זיינן נאָכקאָממ
גאנצדע ערלייגט ביז אין עוויגקייט • ער , דער איינטרעכט אים

היאאל ערהעאלט • בגליקעליגע חונס חונד זיין גאנצלעס הויז (ישראל)
איט פֿריידן חונד אלסט חונס דארויף זאגען (אאן) :

(פֿאָלגענדס ווירד זיינע נאָכגעבטיין)

פֿירשטיט דעם עוויגען אלזע זיינע הייליגען , דען זיינע פֿרעהרר
ערויידען קיין אאנאל • יונגי לעוויין דאָרבן הונגערן ; אָבר גאטטעס

פֿערעהרר פֿעהלט קיין גוהט • דאנקט דעם עוויגען • דען ער איזט
גיטיג זיינע גינאדע זינד חויל איהאר חונד עוויג :

(דיא טיטגעלשטעט זאגט פֿאָלגענדי (ברכה)

געלחבט זיינעט דאז עוויג ! חונדער גאט ! הערר דער וועלט
דער דאז דיא פֿרוכט דען ווינטטאָק ערטלעען :

ברוך

שפּור

שְׂאֵבֵלְנוּ עָלֵינוּ : תִּרְחֹמֶן הוּא יִשְׁלַח קָרְנוֹ
 אֶת־אֱלֹהֵינוּ הַנָּבִיא זָכוֹר כְּטוֹב וַיִּבְשֹׁר קָרְנוֹ
 בְּשׁוֹרֹת טוֹבוֹת • יְשׁוּעוֹת וְנִחְמוֹת :
 תִּרְחֹמֶן • הוּא יְבָרֵךְ אֶת אֲבֵא מוֹרֵי בַּעַל
 הַבֵּית הַזֶּה • וְאֶת אֲמֵי מוֹרְתֵי בַּעַל־הַבֵּית
 הַזֶּה • אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת זִרְעָם •
 וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר
 לָנוּ • כִּמּוֹ שְׁנֵת־בָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ • אֲבָרְהָם •
 יִצְחָק • וַיַּעֲקֹב • בְּכָל מְכַל כָּל • בֶּן יְבָרֵךְ
 אוֹתָנוּ • כְּלָנוּ יַחַד בְּבָרְכָה שְׁלָמָה וְנֹאמַר
 אָמֵן :

בְּמָרוֹם יִלְמְדוּ עָלֵינוּ וְעַלֵּינוּ זְכוֹת שְׁתִּיהֶא
 לְמִשְׁמֶרֶת שְׁלוֹם וְנִשְׂא בְּרָכָה
 מֵאֵת יי וַיְדַקֶּה מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל • וְנִמְצֵא
 חֵן וְשִׁכָּל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם :

הרחמן

זיין גאנצט הויט, אונד וואס איהנן אנגהערט, ווייל אויך אונז און
 אונז, אונד ווייל אונז אנגהערט מיט דעם זעעגן מיט וועלכעס ער
 אונזער פֿארעלטערן (חברהס יצחק אונד יעקב) געגנט • נעמליך
 חין חלום • דורך חלון • אונד מיט חלום • זיין אויך אונז זעעגן
 חלום מיט פֿעלקחאמן • אונד זאגט היראויף (חאן) :
 חין הימאל ווערדי איבער (זיין אונד איבער חונט) גליקליכקייט
 פֿערהענגט, דאס אונד דער פֿרידע זיין אימער וועהרנד ; דאס
 וויר זעגן פֿון גאט, אונד דער טונגל וואס פֿאס העררן דעם הייליג
 ערלענגען, אונד גונסט אונד וואס גידיחן פֿינדן חין גאטטס אונד
 דער מענטשן חוץ :

הגדה

יגמלנו • לעד לחן לחסד ורחמים ולרחות
הצלה והצלחה • ברכה וישועה נחמה •
פרנסה וכלכלה • ורחמים וחיים ושלום
וכר טוב ומכר טוב • אל יחסרנו •
הרחמן • הוא ימלך עלינו לעולם ועד •
הרחמן הוא יתברך בשמים ובארץ •
הרחמן • הוא ישתבח לדור דורים •
ויהפאר בנו קנצח נצחים • ויתחדר בנו
קעד ולעולמי עולמים • הרחמן • הוא
יפרנסנו בכבוד • הרחמן • הוא ישבור
עלנו מער צוארנו • והוא יור יבנו
קוממיות לארצנו • הרחמן • הוא ישלח
לנו ברכה מרבה בבית זה ועל שלחן זה

שאכלנו

אלאכחראהעלניגע ווירד איבר אונס רעגירן ביי חין טוויגקייט : דער
אלאכחראהעלניגע זייח גלחבט חין היאטל אונד חויל דער ערדע : דער
אלאכחראהעלניגע זייח גלחבט פין גטלעכט לו גטלעכט • ווערדידורק
אונס פרהעלניכט חויל עוויג אונ' חיאמרדער • דער אלאכחראהעלניגע
ערנעהרי אונס עהרנהעט : דער אלאכחראהעלניגע לערברעצי דט
הארטי יתך דאט חויל חוירס נחקען זיגט • חונד פיהרי אונס
אויפרעכט ניך חונדס אונדע : דער אלאכחראהעלניגע טיקע זיינע
זיגענסעלוי חין דינס הויז אונד חויל דיין טיש חן וועלכן וויר חונס
געטיגט החבען : דער אלאכחראהעלניגע טיקע חונד דען פרעפטען
(חליהו) עהרנעלוי חנדענקנס , דאז ער חונט פֿרקידע היילפֿעלוי
אונד טרעסטרייכע באטטעלעט : דער אלאכחראהעלניגע זעגנע
(חין קינד און דאז עלטערן טיש : חגט) איין פֿחטר אונד פֿיהרר
דער חייג נטיאר דינעס הויזס אונד אייניאומטר , זיח , איהר הויז אונד
איהר נחלקאטן אונד אלס חחם חיהנן לו גהערט • וויח חויל חונס (דיח
גחלע טישגעלעטעט) ח"ו • (חין פֿרעמדר : חגט) איינען העררן
דען בזיר דינעס הויזס , איהן , זיינע פֿרויח , זיינע קינד אונד

לְבַרְכָּהּ • וְהוֹשִׁיעֵנו בּוֹ לְחַיִּים • וּבְדַבַּר יְשׁוּעָה
וְרַחֲמִים חַסִּים וְחַנּוּנוֹ וְרַחֲמֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנו
כִּי אֱלֹהֵי עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם
אָתָּה :

וּבִנְה יִירוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה
בְּיָמֵינוּ • בָּרוּךְ אַתָּה יי בּוֹנֵה
בְּרַחֲמֵי יִירוּשָׁלַיִם אֱמֵן : בָּרוּךְ אַתָּה
יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם • הָאֵל אֲבֵינוּ
מִלְכֵנו אֲדִירֵנו בּוֹרְאֵנו גּוֹאֲלֵנו • יוֹצֵרֵנו
קְדוֹשֵׁנו קְדוֹשׁ יַעֲקֹב רוֹעֵנו רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל
הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב לְכָל אֵל בְּכָל יוֹם
יוֹם • הוּא הַמְּטִיב • הוּא מְטִיב הוּא יְטִיב
לָנוּ • הוּא גּוֹמְלֵנו • הוּא גּוֹמְלֵנו • הוּא

יגמלנו

גְּרִיבִיט • דַּעַן דּוּחַ בִּיט אֶלְטֶעכְטִיגֶער , אַיִן גַּנְעֵדִיגֶער , אֶלְטֶער
עֶרֶב־אֶרֶאָנְגֶס־פֶּהֶלֶר גַּחַט :

וּבִנְה עֶרֶב־וִיחַ בְּאֶלֶר אֶלֶר אַיִן אֶלְטֶער טַחֲגֶן (יִרְוֶטֶלִים) דִּיחַ הִיִּלִּיגֶע
טַט־אֶדֶט , גַּעֲלֶחֶבֶט זִיעֶסֶט דּוּחַ עֶוִיגֶער • דּוּחַ עֶר־בּוֹיֶעט אִיִּנְסֶט
(יִרְוֶטֶלִים) דּוּרֶךְ דִּיִּנְט בֶּאֶרֶאָהֶער־לִיגֶקִיט , אֶמֶן :

גַּעֲלֶחֶבֶט זִיעֶסֶט דּוּחַ עֶוִיגֶער ! אֶלְטֶער גַּחַט ! אֶלְטֶעכְטִיגֶער
אֶלְטֶער פֶּהֶלֶר אֶלְטֶער הֶערֶר • דּוּחַ בִּיט אֶלְטֶער בְּטִיגֶר , אֶלְטֶער טַעֲפֶער ,
אֶלְטֶער עֶרֶלֶער , אֶלְטֶער בִּלְדֶר , אֶלְטֶער הִיִּלִּיגֶער , דַּעַר הִיִּלִּיגֶע
יַעֲקֹבִיט אֶלְטֶער הִירֶטִי דַּעַר הִירֶטִי (יִטֶּרֶלִים) וּוְהֶלְטֶעטִיגֶער אֶלְטֶער
אֶלְטֶעכְטִיגֶער קַעֲנֶק דַּעַר דּוּחַ אֶלְטֶער טַחֲגֶן , טַעֲגֶלִיךְ גִּיטֶע עֶר־לִיגֶט הֶאָסֶט ,
עֶר־לִיגֶט אֶלְטֶער עֶר־לִיגֶט וּוִירֶסֶט • וּוְהֶלְטֶעטִיגֶער פֶּרֶג־אֶלְטֶער הֶאָסֶט
טַעֲגֶלִיךְ פֶּרֶג־לֶסֶט אֶלְטֶער פֶּרֶג־עֶלֶטֶן וּוִירֶסֶט , דַּחַז וּוִיר גּוֹנֶסֶט , גַּנְחֶדֶע
עֶרֶב־אֶרֶאָנְגֶס בְּפֶרֶיִחֶאָנְגֶס אֶלְטֶער רַעֲטֶטֶנְגֶס גֶּלִיךְ אֶלְטֶער הִיִּלִּי • טַרֶחֶסֶט ,
פֶּרֶיִיז , אֶלְטֶער נֶחֶה־רֶוֹג טַטֶעטֶס גַּנִּיסֶן • זֶחַ אֶלְטֶער אֶלְטֶער אֶלְטֶער פֶּרֶיִדֶען
עֶדֶעס גּוֹט יַעֲרֶע גֶלִיךְ־עֶלִיגֶקִיט גִיחַ עֶרֶב־אֶרֶאָנְגֶס : (הֶרֶחֶאָן) דַּעַר
אֶלְטֶער־אֶרֶאָנְגֶס

הגדה

שלא תהיה צרה יגון ואנחה ביום
מנוחתנו • והראנו יי אלהינו בנחמות ציון
עירך ובבנין ירושלים עיר קדשך כי אתה
הוא בעל הישועות ובעל הנחמות :

אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבא ויגיע
ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר
וזכרוננו ופקדוננו וזכרון אבותינו וזכרון
משיח בן דוד עבדך וזכרון ירושלים עיר
קדשך וזכרון כר עמך בית ישראל לפניך
לפליטה למנוחה לחן ולחסד ולרחמים
לחיים ולשלום ביום חג המצות הזה
זכרנו יי אלהינו בו למנוחה • ופקדנו בו
לברכה

אונס עוויגער ! אונזער גאט דען טראסט דיינער שטאט (ציון)
ערבליקען , דיא ווידרצווייגט דינער הייליגען שטאט (ירושלים)
ערלעבן • דען דאס ביזט הערר דעם היילס , הערר דעם טראסטוס :
אונזער גאט , אונד גאט אונזר פארפארהערען • אונזער אנדענקן
אונד אונזער אנליגען , דעם געזאגטן (אטיח) • דער פאן דיינס
קנטעטי (דוד) אבטמאט • דאס אנדענקען דינער הייליגען שטאט
(ירושלים) אונד דאס אנדענקן דיינס געזאגטן פאלק ישראל • שטייגע
פאר דיינס אנטלין חויל • עס קאמט , גאנצע , ווערדע ערבליקט
אונד וואהלגעלג פאן דיר אכגאמאן ; עס ווערדע ערהערט ערוואגען
אונד חין עראיניערונג גבראכט פאר דיר • לור בעפרייגונג אונד דעם
עלענד לוס גיטען • לור גנאדע • לור גיטע לוס באהאנדעלניגקייט •
לוס לעבן • אונד לוס פרידן • חן דינס פעסטע דער אונגלייכרעטען
קוצין • עוויגער ! אונזר גאט ! דענקע אונזר לוס גוטן • עראינרעדיק
אונזרר לוס וועגן אונד הייל אונד לוס לעבן אונד דער פרהייסונג דעם
שולעם אונד דער באהאונג ווילן • טאנע , בגנעדיגע אונד ערבאראי
דיק אונזרר , אונד שטעהי אונס ביים • לו דיר חויל אונד בליק
גריכטעט

בְּבוֹדֶךָ • וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ •
 וְעַל הַבֵּית הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ
 עָרְיוֹ : אֱלֹהֵינוּ אֲבֵינוּ רִיעֵנוּ זִוְגֵנוּ פִּרְנָסֵנוּ
 וּבְכָלֵנוּ וְהַרְוִיתֵנוּ וְהַרְוֵחַ לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ
 מִוִּירָדָה מִכָּל צָרוֹתֵנוּ וְנָא אֵל תַּצְרִיכֵנוּ
 יי אֱלֹהֵינוּ דֹּא לִידֵי מַתָּנַת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא
 לִידֵי הַלּוֹאֲתָם • כִּי אִם לִידֵי הַמִּלְאָה
 הַפְּתוּחָה הַקָּדוֹשָׁה וְהַרְחֲבָה שְׁלֹא נִבּוֹשׁ
 וְלֹא נִבְּלֵם לְעוֹרָם וְעַד :

דט זחגט אמן מן שבת :

רָצָה וְהַחֲלִיצֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ
 וּבְמִצּוֹת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַשֶּׁכֶת הַגָּדוֹל
 וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה • כִּי הוּא יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ
 הוּא קִפְנִיָּה לְשָׁבוֹת בּוֹ וְלָנוּחַ בּוֹ בְּאַהֲבָה
 בְּמִצּוֹת רְצוֹנָה • בְּרָצוֹנָה הַגִּיחַ לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ
 שְׁלֹא

ניכט פֿאן איהרס דארלעהן • זאנדרן פֿאן דיינער פֿאָלן , שטעטט
 אפֿען • הייליגן חונד חונדגרענלסן האנד • דאז וויר ניכט לז טאנדרן
 ניכט טאמארטט ווערדן אין עוויגקייט :
 (מן) (שבת) : זחגט מן פֿאָלגענדט) :

עוויגער ! חונד גאט ! עס זייז דיר וואהל גפעלליג חונד לז ערקוויקען
 מיט דיינס גבאטן חונד מיט דען גבאטן דעס זיבענטן טאגס דעס
 הייטיגן הייליגן חונד גראטן רעהטמאגס (דען דיר טאג חזיט גראט
 חונד הייליג פֿאר דיר) • דאז וויר זייהן רעהיג פֿאן ארבייט • טטיל
 נאך דער פֿארטריפט דיינס ווילענס , מיט איבע פֿאלברענגן יא רעהיג
 זאס זייהן חונד פֿאלברענגען , עוויגער ! חונדער גאט ! דאז קיינע
 נאט , קיינע טרויער חונד קיין זיפלן חונדער רעהע טטעהרי , זאס

הגדה

שְׁלֵמֵנוּ • וְעַל חֻקֵּי שְׁהוּדֵנוּ • וְעַל
חַיִּים חֵן וְחֶסֶד שְׁחֻנְנוּ • וְעַל אֲכִילַת
מִזֶּן שְׁאֵתָה זֶן וּמִפְּרִיגִם אֲזֵתָנוּ • רְחֵמִיד
בְּכָל־יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה :
וְעַל הַכֹּל • יִי אֱלֹהֵינוּ • אֲנַחְנוּ מוֹדִים
לָךְ • וּמְבָרְכִים אֶתְךָ • יְתָבָרְךָ
שִׁמְךָ בְּפִי כָל חַי • רְחֵמִיד לְעוֹלָם וָעֶד :
בְּכַתּוּב וְאֲכִילָת וּשְׁבִיעָת וּבִרְכָּת אֶת יִי
אֱלֹהֵיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ •
בָּרוּךְ אַתָּה יִי • עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמִּזֶּן :
רַחֵם יִי אֱלֹהֵינוּ • עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל
יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ • וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן

כבודך

דיא טפיינע איט וועלכער דוא אונס ערנעהרסט אונד ערהעלטסט
זו יעדער לייט אונד טטונדע :
וְעַל הַכֹּל עוֹיָגֵר אֲזֵנֵי גַחַט • פִּיר דִּיחַס אֲזֵלס דְּחֻנְקֵן ווִיר דִּיר אֲזֵנֵי
פִּרִיזֵּן דִּיק • דִּיין נַחֲמֵע ווערדע אֲזֵנֵי פִּרִיזֵּן דִּיר דִּיר דִּיר
אֲזֵנֵי יַעֲדֵס פִּרִיזֵּן דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר
עוֹיָגֵקִיט • ווִיא גִּטְרִיבֵן טִטִּיהֵט ווען דוא נון גִּטְסִין אֲזֵנֵי דִּיק
גִּטְסִיגֵט הַחֵבֵן ווִירט • זא און דוא דעס עוֹיָגֵן דִּינֵס גִּטְסִיגֵט
דְּחֻנְקֵן • פִּיר דא : פִּרִיזֵּן דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר
זִייעט דוא עוֹיָגֵר • פִּיר דא : אֲזֵנֵי אֲזֵנֵי פִּיר דִּיר טפיינע :
רַחֵם ערבִיזֵּן דִּיק • עוֹיָגֵר אֲזֵנֵי גַחַט אֲזֵנֵי דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר
אֲזֵנֵי דִּיר דִּיר טִטִּיהֵט (ירושלִימִי) • אֲזֵנֵי (לִיּוֹן) דִּיר ווִיא הַחֵבֵן
דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר
גִּטְסִיגֵט דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר
דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר
טפיינע • ערבִיזֵּן דִּיר • ערבִיזֵּן דִּיר • אֲזֵנֵי טִטִּיהֵט אֲזֵנֵי פִּיר דִּיר
יח פִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר
פִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר דִּיר

בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים • הוּא נֹתֵן לָחֶם לְכָל
 בָּשָׂר • כִּי לְעוֹלָם הִסְדּוֹ : וּבְטוֹבוֹ הַגָּדוֹל
 תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ • וְאַל יִחַסַּר לָנוּ מִזֶּן
 לְעוֹקֶם וְעַד : בְּעֶבֶר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוּא
 אֵל זֶן וּמִפְּרִיָם לְכָל וּמִטֵּיב לְכָל • וּמִכֵּין
 מִזֶּן לְכָל-בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא • בָּרוּךְ אַתָּה
 יי הֵזֵן אֶת הַכֹּל :

נִוְדָה לָךְ יי אֱלֹהֵינוּ • עַל-שְׁהִנַּחֲלָתָה
 לְאֲבוֹתֵינוּ • אֶרֶץ חֲמִדָה טוֹבָה
 וְרַחֲבָה וְעַל שְׁהוֹצֵאתָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם • וּפָדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים • וְעַל
 בְּרִיתְךָ שְׁהַתְּמַת בְּבָשָׂרֵנוּ • וְעַל תּוֹרַתְךָ
 שְׁלַמְדָתָנוּ

גלחבט זייא ער , גלחבט זיין כאמע :
ברוך געלחבט זייאסט דוא עוויגער ! אונזר גאט ! הערר דער
 וועלט ! דוא שפייט דיא גאנצע וועלט איט דיינס גוטע
 איט אילדע גנאדע אונד באראהערליגקייט , גיבסט דוא אונטרהאלט
 יערס קרעכטור דען עוויג וועהרט דיינע גיטע • דורך דינע חלוציטע
 האט עס אונס נאך נישט אן שפיינע געמאכט , אונד דוא ווירסט
 זיך אונס נישט אהנגעלין לאזן און עוויגקייט • אונס דיינע ערהאבנין
 נחאינס ווילן , שפייסט אונד ערנעהרסט דוא חלוצע , בייט חלוציטיג
 געגען חלוצע , ברייטסט נארהרונג חלוצע ערשטענין וועזן • גילחבט
 זייאסט דוא עוויגער דוא חלוצערנעהרער :

נודיה וויר דאנקן דיר עוויגער אונזר גאט • דאס דוא אונזרן פאר
 עלטרן חיים פארטרעפליכט , גליקעליגס ווייטפרייטעטס
 אונד איינגעגעבן ; דאס דוא אונס • עוויגער אונזר גאט • אונז דעם
 אונדע אלרעס הירוי ; גפיהרט • אונד אונז דעם הויז דער טקלחוערייח
 ערלייט ; דאס דוא דיין בונד און אונזרן פלייטע בלייבנט , דאס דוא
 אונס דיינע געזענע גלעהרט • דיינע גבאטע איט גטהיילט • דאס דוא
 אונז איט לעבן , אונד גנאדע בגליקעליגסט , וויא אויך פיה

סדר ברכת המזון

המנהג שהמברך אומר בלשון אשכנז

רבותי! וויר וואלן בענטן

והעושים אומרים

יהי שם יי מבורך מעתה ועד עולם :

בשלה יאמר המברך

נברך שאלנו משלך

והעושים אומרים

ברוך שאלנו משלך ובטובו חיינו :

והמברך סוזר ואומר

ברוך שאלנו משלך ובטובו חיינו :

ואם הם עשרה יאמר

נברך אלהינו שאלנו משלך .

והעושים אומרים

ברוך אלהינו שאלנו משלך ובטובו חיינו :

והמברך סוזר ואומר

ברוך אלהינו שאלנו משלך ובטובו חיינו :

ברוך הוא וברוך שמו :

יחיד מתחיל כאן

ברוך אתה יי אלהינו מך ה' העולם .

הזן ארץ העולם כלו בטובו ב'חן

בחסד

יאכלהו :

אזא טהאט (הלל) לורלייט דא דער טעאפל דעם הייליגטומם נאך
שטאנד . ער אומוויקלטע אונגלייכערטן קוצין איט ביטערע קרייטר אונ'
אם בידם לוזאמן . און לז ערפילען , וואס געטריבן שטעהט איט
אונגלייכערטן קוצען אונ' ביטערן קרייטרן זאל און עס עסין :

שלחן עזר :

(דיא טיטלייטע גניסן דינס און גלייכרווייטע. ווארויף נאך געפאלן
גגעסין אונד גטרונקן ווירד :

צפון :

(יוען אן לז עסין פעלויג אויפגעהרט : זא נאט דער הויזהער דיא
הילבי (אלזה) דיא ער בייאס חנפאנגע (נאך קידוש) וועג גלעגט
האט , איסט דאסען לז (אפיקומן) , אונד טהיילט אונד דען איבריגן
טיט לייט דאסען איט :

בירד :

ווען דאס גשעהן איז , טענקט און דען דריטטן בעכר איין אונ' טפריצט
איבר דעאעלבן דען גוועהנליכן טיטזעעגן , וויא פאלגט :

הגדה

קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מַצָּה :

ברוך געלאכט זייסט דוא עוויגער ! אונזר גאט ! הערר דער
וועלט דר דוא אונז דורך דיינע געבאטע געהייליגט אונז אונז
בפאהלן האסט, אונגזיירטי קוצין לועסין :

מָרּוֹר :

דער נאך איסט אן עטוואס ביטערע קרייטער דיא אן אין (חרוסת)
(אין) (אטווערג), דאס גאיינהין חוים עפאלין אונז ניס איט עטוואס
זיין פראענגט, ברייטט יוירד). איינגיטונקט נאך דעם אן ערט
פארהער פאלגנדן זעען דאריבער גטפראכין.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. יֵאָשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מַרּוֹר :

געלאכט זייסט דוא עוויגער ! אונזר גאט ! הערר דער וועלט !
דר דוא אונז דורך דיינע געבאטע געהייליגט, אונז אונז בפאהלן
האסט ביטערע קרייטער לועסין :

בּוֹרֵךְ :

(דער הויזהערר ברייכט זא דען עטוואס פון דער דריטטע אלה. דיא
בין דאהין נאך גאנץ געבליבן, נאמט עטוואס ביטערע קרייטער דאז
אונז איסט ביידיט לואאאן, אהני עם איינלואטונקן. אונז אהנע דען
זעען דאריבער לועס פראעכין : לוא אהנענע דעם וואס (הלל) געטאהן
זאגט אבער פאלגענדס דאביי :

בְּלֹא טִיבוֹל וּבְלֹא בִּרְכָּה זָכַר לְמִקְדָּשׁ
בְּהִלָּל : און זאגט חויד פן עשה

פן עשה הלל בזמן שבית המקדש קיים
היה בורך מצה ומרור ואוכל בִּיחוד
לקיים מה שנאמר על מצות ומרורים
יאבלהו

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם •
בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן :

גלאַבט זייעסטו דוא עוויגער ! אונזער גאט ! הערר דער וועלט !
דער דיא פֿרוכט דעם וויינטמאקס ערשטאמט :

רְהֻצָּה :

(דיא טיט לייטע וואסין זיך נון דיא הענדי לוס עסין ! אונד און
טפריכט וויא גוועהנליך פֿאלגנדן זעעגן דאבייא) :

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם :

גלאַבט זייעסטו דוא ,! עוויגער ! אונזער גאט ! הערר דער וועלט !
דער דא אונס דורך דייע געבאטע געהייליגט , אונד אונס בעפֿאהלן
האטט, דיא הענדי לוס וואסין) :

מוֹצֵיא מִצָּה :

(דער הויזהער ניאט הירויף דיא איברטטי גאנלי (אלזה) אין דיא
האנד אונד טפריכט פֿאלגנדן זעעגן דאריבר) :

בָּרוּךְ אַתָּה יי • אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם •
הַמוֹצֵיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ :

גלאַבט זייעסטו דוא עוויגער ! אונזער גאט ! הערר דער וועלט !
דער דוא אויס דער ערדי טפייז הערפֿאר ברינגסט : (בריכט
אבר נאך ניכטס דאפֿון . זאגנדן ניאט ערשט דיא האלבע (אלזה)
דיא לויטן דיא לוייט גאנלע ליגט , אין דיא האנד אונד טפריכט
פֿאלגנדן זעעגן דאבייא . בריכט הער נאך פֿון יעדן עטווא : אב ,
אויסט ביידען טיטיקען לוס גלייך אונד טהיילט אויך דען איבריגען
טיטלייטען אים • דיא עס אויך גלייכרווייזע גניסען . אונזערע אעהרר
(רוהאמלן חגדענקענע) האבן פֿעסט געוועלט דאט יעדט גניטבארע
וואריבר דער זעעגן געטפֿארשען ווערדן זאל , וועניגסטנס דיא
גרעסטע חיינר גרחסין אליינע האבין אום :

בָּרוּךְ אַתָּה יי • אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם • אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ

הגדה

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם •
 אֲשֶׁר גָּאֲלָנוּ וְגָאֵל אֶת אֲבוֹתֵינוּ
 מִמִּצְרַיִם • וְהַגִּיעָנוּ הַלֵּילָה הַזֶּה לְאֵכּוֹל בּוֹ
 מִצֶּה וּמָרוֹר • כֵּן יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
 יַגִּיעָנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִדְגָלִים אַחֲרֵים הַבָּאִים
 לְקַדְרָאֲתֵינוּ לְשָׁלוֹם שְׂמֵחִים בְּבִנְיַן עִירָךְ •
 וְשָׂשִׁים בְּעִבּוּדְתֶךָ • וְנֹאכֵל שָׂם מִן הַזִּבְחִים
 וּמִן הַפְּסָחִים • אֲשֶׁר יַגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר
 מִזְבִּיחֶךָ לְרָצוֹן • וְנוֹדֶה לָּךְ שִׁיר חֲדָשׁ •
 עַל גְּאֻלָּתֵינוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ •
 בָּרוּךְ אַתָּה יי גָּאֵל יִשְׂרָאֵל :

אין טרינקט דט (רוכ) פֿון (כוס) מיט חנלאונקג אויף דער לינקי זייט :

ברוך

פֿליהסט ? וואס איזט דיר (ירדן) ! דאס דוא ווייזסט ; איהר בערגי !
 דאס וויהר היפֿסט , וויא ווידר ; איהר היגעל ! וויא לעאזר ? פֿאר
 דעם עוויגען ערבעבע , ערדע ! פֿאר דעם גאטטע יעקבס ! דער
 פֿעלוי פֿרוואנדלט אין וואסער . קיינעלשטיין אין קוועללין :
ברוך גלחבט זייחסט דאס עוויגער ! חונד גאט ! הער דער וועלט !
 דער חונד מיט חונד פֿרעטהרן חויז אלזיסן ערלייט , חונד
 חונס דיזיג נחכט חמסט עררייכֿן לחזען , אן דער זעלבסן חונגזייחרטע
 קוכין חונד ביטארע קרייטער לו עסין • ח אעכטן וויר , עוויגער !
 חונד חונד חונד פֿארפֿטהרן גאט • חויז חנדרי פֿעסט חונד פֿייחרטאגע
 דעכן וויר ענטגעגן זעהן , אין פֿרידן עררייכֿן . פֿריידנפֿאלל , חיבר
 חויפֿערבויחונק דיינר שטאדט , פֿרגניגט חיבר דיין דיהנסט . ווען
 וויר דאז זעלבסט פֿון דעם דאנקפֿערן חונד חיברטרייטונגספֿערן
 עסין , דערן בלוט דיח זייטן דינסט אונז לוס וואהלגפֿעלליגן חנדענקן
 בעהריהרט חמט : דעם דאנקען וויר דיר מיט חיינס נייען לידע פֿיר
 חונדער ערלעונקג חונד ערפֿרייחונקג געלחבט זייסט דאס עוויגער !
 דער (יטרחו) ערלייט :

מֵעַפָּר דָּל מֵאַשְׁפּוֹת יָרִים אֶת־בִּיּוֹן: לְהוֹשִׁיבִי
 עִם נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבִי עֶקֶרֶת
 הַבַּיִת אִם הַבָּנִים שְׂמִיחָה הִלְלוּ יְהוָה:
 בַּצֵּאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מִעַם
 לֵעָז: הִיטָה יְהוּדָה לְקַדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל
 מִמִּשְׁלֹתָיו: הַיָּם רָאָה וַיָּנֶם הַיַּרְדֵּן יִסֹּב
 לְאַחֹר: הַהָרִים רָקְדוּ כְּאִילִים גְּבָעוֹת כְּבָנֵי
 צֹאן: מָה לָּהֶם הַיָּם כִּי תָנוּם הַיַּרְדֵּן תִּסּוֹב
 לְאַחֹר: הַהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאִילִים גְּבָעוֹת
 כְּבָנֵי צֹאן: מִלִּפְנֵי אֶדְוֹן חוֹרֵי אֶרֶץ מִלִּפְנֵי
 אֶרְוֵה יַעֲקֹב: הַהֶפְכִי הַצּוֹר אֲגַם מֵיִם חֶלְמִישׁ
 לְמַעֲיָנו מַיִם:

ברוך

עוֹיִגְקִיט! עָאן אױף גַּאנְגַע דער זאננע ביז לוס נידר גַּאנְגַע זיין
 דער נאמע דעם עוֹיִגְקִיט גַּאנְגַע! איבר אלע פֿעלקר חַיִּט גַּחט ערהאבן,
 ערהאבן אַיט איבר אלע הימל זיין רוהס. ווער חַיִּט וויא אונזער
 גַּחטט דער הערר? טראהנט זא האך? טויט זא טיף? — חַיִּט
 הימל? — חַיִּט ערדן? — ער ריכטעט דען גַּרינגן אױף פֿחַס
 טטויבע: ערהעהט דעם חראן פֿאן קאהט. נעבן פֿירטטן איהן לֹו
 זעלן, נעבן פֿירטטן זיינעם פֿחַלֶּקס יער בלעכט דאז הויז דער קינד
 אָזן. לעסט זיח חַיִּט פֿראהע אומטר ווערדן. (הללויה):

בצאת אלס (ישראל) חַיִּט־לֹא חַיִּט (אלריס) דאס הויז יעקב'ס
 פֿאן פֿחַלֶּקע דער בארבהארן. דא ווערדע (יהודה) (דיא)
 נאמען דער פֿעלקער זא וואהל אלס דער טטעדטע ווערדען חַיִּט פֿילע
 טפֿרח־ן ווייבליכס גיטלעכט גיברו־כֿט) זיין הייליגטוהס: דיא ישראל
 זיין רייך. דאז וועלטאעהר זאז עס אונד פֿלחא: דער (ירדן) וויך לֹו
 רוק (יהוטע) פֿיהרטי דאס פֿחַלֶּק ישראל טרחקיס פֿוסט דורך דען
 (ירדן). (דאט בוך (יהוטע) קאפיטל ג'). בערגן היפֿטען וויא
 ווידר־היגל וויא לעמאר. — וואז חַיִּט דיר וועלטאעהר! דאס דאז
 פֿליהעסט

הגדה

לְחִירוֹת • מִיָּגוֹן
 לְשִׁמְחָה • וּמֵאֵבֶל
 לְיוֹם טוֹב •
 וּמֵאֵפֶלָה • לְאֵזֹר
 גָּדוֹל • וּמִשְׁעָבוֹד
 דְּגֵאֵלָה • וְנֹאמַר
 לְפָנָיו • שִׁירָה
 יְחִדְשָׁה הַלְלוּיָהּ :

הַלְלוּ יְיָ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת שֵׁם
 יְיָ : יְהִי שֵׁם יְיָ מְבָרָךְ מֵעַתָּה
 וְעַד עוֹלָם : מִמְּזִרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבֹאֵה מַהֲלָל
 שֵׁם יְיָ : רָם עַל כָּל גּוֹיִם יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם
 כְּבוֹדוֹ : מִי כִי אֵלֵהֵינוּ הַמְגִבִּיהִי לְשָׁבֶת :
 הַמְשַׁפִּילִי קְרֹאת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ : מְקִימֵי

מַעֲפָר

לְפִיכָךְ דַּהֲעַר אֵיזֵט עִם אֹיֵךְ אֲוִנִירַע פִּשְׁלִיכְטֵן דַּעַם לֹו דַּאֲנִק
 אֲוִנִר אִיהֵן לֹוֹאֲבֵן . לֹו רִיהֲאֵן לֹו פִרִינֵן , לֹו עֲרַהֲעֵבֵן
 לֹו פִרַּעֲהֵרֵן . דַּעַר פִּיר אֲוִנִירַע פִּאֲרַפִּאֲהֵרֵן אֲוִנִר פִּיר אֲוִנִר אֲוִנִר דִּיעַ
 וּוֹאֲוִנִר גִּיטֲחֵהֵן : דַּעַר אֲוִנִס פִּון קִנְעִכְטִשְׁטֵט לֹו פִרִיחֵהִיט .
 פִּון קִיאֲוִרִיט לֹו פִרִידַע . פִּון טִרִוִירִיגִקִיט לֹו פִּעִסִטִלִיכִר פִּיחִר ,
 פִּון דִּיסִטִר פִּינִסִטִרִנִס לֹו הַעֲלֹס לִיכְטֵט אֲוִנִר פִּון טִקִּלֹוֹוִעִרִיחִ
 לֹו עֲרַעֲטִטֹוֹג הִירִחִיגִפִּיהִרִט הַאֲט . אֲוִנִר לֹוֹסֵן אֲוִנִר חִיין נִיחִס
 לִיד אִיהֵם זִינְגֵן ! (הַלְלוּיָהּ) ! זִינִר חִיס הַעֲבִרַעֲחִשִׁין לֹוִיחִ וּוֹאֲרִטֵן
 אֲוִנִר הִיטֵעֵן (לֹוֹבִט גִּאֲט) ! זִינִר אֲבַעַר אִיאֲוִר אֲוִיךְ לֹו דַּעַם לִיט
 דַּעַם טַעֲאִפִּעֵן דִּיהִנִסִט אֲוִסִחִיין אִינִכִלִיגִס וּוֹאֲרִט , אֲוִנִר אֲוִס אִינִנִע
 חִנִשְׁטִיאֲוִנִג לֹו פִרִידַעַן גִּיזַעֲנִג גִּיבִרִוִיכְט וּוֹאֲרִדֵן :
 הַלְלוּיָהּ ! לֹוֹבִט דִּינִר דַּעַם עֲוִיגֵן ! לֹוֹבִט דַּעַם נֹאֲמֵן דַּעַם עֲוִיגֵן .
 גִּפִרִיסֵן זִיחִ דַּעַר נֹאֲמֵן דַּעַם עֲוִיגֵן , פִּון כּוֹן חֵן אֲוִנִר חִיל
 עֲוִיגִקִיט

לא את אבותינו בלבד גאל הקדוש ברוך
 הוא • אלא אף אותנו גאל עמיהם שנאמר
 ואתנו הוציא משם למען הביא אותנו
 לתרת לנו את הארץ אשר נשבע
 לאבותינו :

אמן נעמט דען בעציר אין דיא
 האנד חונד זאגט אים לויטר שטייט
 לפיכך דא לויבען וויר גאט דט ער
 חונט פון דער טוועהרע טקאלפיריית
 בעפרייחט האט :

מעבדות קנעכטשאפט

לפיכך אנחנו
 חייבים
 להודות להלל
 לשבח לפאר
 לרומם להודיר
 לברך • לעלה
 ולקלם • למי
 שעשה לאבותינו
 ולנו • את כל
 הנסים האלה •
 הוציאנו מעבדות
 לחירות

ער זעלבסט מוז אלרס פרייח מוזי גאנצן • דען זא טטעהט גטריבן
 לו דיינק זעהני זאלסט דאס אלס דען זאגן דיאס גטעהט , וועגן
 דעטין • וועלכט דער עוויגע (איר) גטעהן מוז (איד) מוז אלרס
 גינג ניכט עטוואס אונזרע פֿרעדהרן מלליין זאנדרן אים איהנן האט
 דער הייליגע גלחבט זיין ער ! מוז מוז ערלעזט • זיין גטריבן מוז •
 אונד (חונט) האט ער פון דא הינגעוועג גייהרט • און מוז היירער
 לו ברינגן , אונד מוז דאס אונד מוז לו געבען • דאס ער מוז
 פלטרן לוגטווערן דאס :

פסח • שנהיו
אבותינו
אוכלים בזמן
שבירת המקדש
קיים על שום מה •
על שום שפסח
הקדוש ברוך הוא
על בתי אבותינו

במצרים • שנאמר • ואמרתם זבח פסח
הוא ליי אשר פסח על בתי בני ישראל
במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו
הציל ויקוד העם וישתחוו :

מצה זו שמנו אוכלים על שום מה •
על שום שלא הספיק בצקם של
אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם
מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא

וגאלם

הינועג גטריטטן , וויא גטריבן אייזט : זא טפרעכט עס אייזט איין
איברטרייטונגסחפער דעס עוויגן לו עהרן , ווייל ער איין (אנרים)
איבר דיא הייזר דער קינד יטראל'ס הינועגגטריטטן , דא ער
אנרים גטלאגין אונד אונזר הייזר עררעטיט האט • דאס פאלק אאצטי
חייני טיפיי פֿרבייגונג אונד ביקטי זיך :

מצה דינע אונגזייחרטן קוצין • דיא וויר עסין , וואס בדייטען
זיא ? — זיא בדייטן , דאז דער טייג אונזער פֿרפֿהרען
(דער אונדפֿהררהט אויף דיא ריינע) נאך ניכט לו זייחרן זייט
גנוג גהאבט , אלז אייהנן טההן דער קעניג מלור קעניגע , דער
היינליגע

אלו נתן לנו את התורה • ולא הכניסנו
 לארץ ישראל • דיינו •
 אלו הכניסנו לארץ ישראל • ולא בגדה
 לנו את בית הבחירה • דינו •
 על אחת כמה וכמה טובה כפולה
 ומכפלת למקום עלינו שהוציאנו
 ממצרים • ועשה בהם שפטים • ועשה
 באלהיהם • ודרג בכוריהם • ונתן לנו
 את ממונם • וקדש לנו את הים והעבירנו
 ברתוכו בחרבה • ושקע צרינו ברתוכו •
 וספק צרכנו במדבר ארבעים שנה •
 והאכילנו את המן • ונתן לנו את השבת
 וקרבנו לפני הור סיני • ונתן לנו את
 התורה • והכניסנו לארץ ישראל • ובגדה
 לנו

גנוג גוועזין : ווען ער חונט נור אין די ישראליס גבראצט
 העטטי אהני חונט דאזעלבסט דען ערוועהלטן טעמפל דער הייליגקייט
 ערבויען לו לאזען • טאהן דינע וועהרי גנוג גוועזין :
 על חוס וויא פיהל חונטנדליכע אהלע מעהר זינד וויר אלזא
 דעם עוויגן פרוטולדעט , פיר אלזע דיא אחניגפאלטיגען
 וואהלטהאטן • דיא ער חונט ערלייגט : דא ער חונט חויז אלזיס
 גפיהרט אן דעסן בוואהנר וויא אן איהרן געטרן שטרעפגריכטע
 גאייבט איהרע ערשטגאהרנע ערשטאגן איהר געלד חונט גגעבן ,
 דא מעער חונטוועגן גטרענט , טרוקנס פוסס חונט דורך גפיהרט •
 גאנלער פירליג יאהרע חונטן הינלענגליכען חונטערהאלט אין דער
 וויסטע חונט גרייכט , דען (אן) לור שפיינע חונט גגעבען •
 דיא (טבת) טאגע לור רוהע חונט פרויהן , פיר דעם בערג סיני
 חונט גפיהרט , דאזעלבסט דיא (תורה) חונט גגעבין : חין דאס
 לאנד

הגדה

אלו העבירנו בתוכו בחרבה ולא שקע
צרינו בתוכו • דיינו :

אלו שקע צרינו בתוכו • ולא ספק צרינו
במדבר ארבעים שנה • דיינו :

אלו ספק צרינו במדבר ארבעים שנה
ולא האכילנו את המן • דיינו :

אלו האכילנו את המן • ולא נתן לנו
את השבת • דיינו :

אלו נתן לנו את השבת • ולא קרבונו
לפני הר סיני • דיינו :

אלו קרבונו לפני הר סיני • ולא נרתן לנו
את התורה • דיינו :

אלו

ווען ער אונס טראקנס פֿוסט וואהל דורך גפיהרט , ניכט אבער
אויך אונזרע פֿיינדע דריין פֿרענקט העטטע • טאהן דינס ווערע
גנוג גוועזן ווען ער נור אונזרע פֿיינדן דריין פֿר : ענקט , אונד
אונס ניכט גאנצלי פֿירליג יאהר הינדורף הינלענגליכען אונטרהאלט
אין דער וויסטע גרייכט העטטי • טאהן דינס ווערע גנוג גוועזן :
ווען ער נור אונס אונזר־אונטרהאלט גאנצלי פֿירליג יאהר הינדורף
אין דער וויסטע הינלענגליך גרייכט , פֿהנע אונז היר לוי דען
(אן) לעזע אין (ספר שמות קחפֿיטל ט"ז) לור טפֿייע לוי געבן •
טאהן דינס ווערע גענוג גוועזן : ווען ער נור דען (אן) אונס לור
טפֿייע געגעבן , אונד אונס ניכט דיח (טבת) טאגע לוי רועע פֿרליהן
העטטי • טאהן דינס ווערי גנוג גוועזן : ווען ער נור דיח (טבת)
טאגע לוי רועע אונס געגעבען , אונד אונז ניכט פֿאר דען בערג
(סיני) געפֿיהרט העטטי • טאהן דינס וועהרי גענוג גוועזן :
ווען ער אויך פֿר דעם בערג (סיני) אונז גפֿיהרט פֿהני אונז
דאזעלכסט דיח (תורה) (דחט געזען) לוי געבן • טאהן דינס וועהרי
גינג גוועזן • ווען ער אונס נור דיח (תורה) געגעבן , אונד אונס
ניכט אין דאס לאנד יטראל'ס גבראכט העטטע • טאהן דינס וועהר
גנוג

כמה מעלות טובות למקום עלינו :
 אלו הוציאנו ממצרים • ולא עשה בהם
 שפטים • דיינו :
 אלו עשה בהם שפטים • ולא עשה
 באלהיהם • דינו :
 אלו עשה באלהיהם • ולא הרג
 בכוריהם • דינו :
 אלו הרג בכוריהם ולא נתן לנו ארץ
 ממונם • דינו :
 אלו נתן לנו את ממונם • ולא קרע לנו
 את הים • דינו :
 אלו קרע לנו את הים • ולא העבירנו
 בתוכו בחרבה • דינו :

אלו

כמה פיר וועלך איינע גראסע אענגע פון וואהלטאטען זינד
 וויר ניכט דעם עוויגן פֿר שולדט :
 ווען ער אונס בלחם חיים (אלרים) הערויס גפיהרט , אן איהר
 בוואהנרן אבער קיינע שטרעפֿגריכטע געמיכט העטטע ,
 טאן דיזש ווערע גענוג גוועזין : ווען ער אן דיא בעוואהנרן
 וואהל ניכט אבער אויך אן איהר געטטרן שטרעפֿגריכטע געמיכט
 העטטע , טאן דיזש וועהרע גינוג גוועזין ווען ער אן איהרן
 געטטרן שטרעפֿגריכטע גמיכט אבער איהרע ערשטגבֿהרן
 ערשטאגען העטטע • טאן דיזש ווערי גענוג גוועזין : ווען ער
 נור איהרע ערשטגבֿהרן ערשטאגען אונד אונס ניכט איהר געלד
 גגעבן העטטע • טאן דיזש וועהרי גנוג גוועזין : ווען ער נור
 איהר געלד אונז גגעבן , דאס אעער אבער אונזערט וועגן ניכט
 גטרעניט העטטי • טאן דיזש וועהרי גנוג גוועזין : ווען ער נור
 דאס אעער פֿיר אונס גטרענט אונד אונס אויך ניכט טרעקנס
 פֿומס דורך גפיהרט העטטע • טאן דיזש וועהרי גינוג גוועזין :
 ווען

הגדה

עברה וזעם וצרה משלחת מלאכי רעים •
 עברה אחת • וזעם שתיים • וצרה שרש •
 משלחת מלאכי רעים ארבע • אמור
 מעתה במצרים לקו ארבעים מכות • ועל
 הים לקו מאתיים מכות :

רבי עקיבא אומר מניין שכל מכה ומכה
 שהביא הקדוש ברוך הוא על
 המצריים במצרים היתה של חמש מכות •
 שנאמר ישה בם חרון אפו • עברה • וזעם
 וצרה • משלחת מלאכי רעים • חרון אפו
 אחת • עברה שתיים • וזעם שלש • וצרה
 ארבע • משלחת מלאכי רעים חמש • אמור
 מעתה במצרים לקו חמשים מכות • ועל
 הים לקו מאתיים מכות :

כמה

זינד זיח כון דער גיטטחלט חין אלריס איט פירליג פלאגען בטטרחפט
 ווערדן • זח זינד זיח חויל דעס מערי איט לווייח הווערט פלאגען
 הייגעוועט ווערדן •

רבי עקיבא זאגט, וואהער וועהרע וואהל אבזונעמען, דאז
 יעדע טטרחפט, דיח דער הייליגע, געלחבט זיח ער!
 איבר אלריס ערגעהן לים חויל פיינל פריידנען פלאגן בטטחנד? דההער
 דחגטריבן חיוט • ער לים איבר זיח חויל זיינען ברענדן גריס, לחרן,
 וואוט, חנגסט, חונד טחהרן בעזער פנגעל • גריס חלוח, חיוט חיינט;
 לחרן, לווייח, וואוט, דרייח, חנגסט, פיר • חונד טחחרן בעזער ענגל
 פיינל • זינד זיח כון דער גיטטחלט חין (אלריס) איט פונפליג פלאגען
 גטטרחפט ווארדען זח זינד חויל דעס מערי איט לווייח הווערט חונד
 פאפליג פלאגן הייגעוועט ווארדן •

וְעַל הַיָּם לָקוּ חַמְשִׁים מִכּוֹרֹת . בְּמִצְרַיִם
 מַה הוּא אֹמֵר . וַיֹּאמְרוּ הַחֲרָטָמִים אֶל־
 פֶּרַעַה אֶצְבַּע אֲרָהִים הִיא . וְעַל הַיָּם מַה
 הוּא אֹמֵר . וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה
 אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ בְּמִצְרַיִם וַיֵּרְאוּ הָעָם אֶת־
 יְיָ . וַיֹּאמְרוּ בְּיַד יְיָ וּבְמִשְׁחַת עֲבָדָיו :

בְּמַה לָּקוּ בְּאֶצְבַּע עֶשֶׂר מִכּוֹרֹת . אֲמֹר
 מִעֲתָה בְּמִצְרַיִם לָקוּ עֶשֶׂר מִכּוֹרֹת .
 וְעַל הַיָּם לָקוּ חַמְשִׁים מִכּוֹרֹת :

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר מִנִּין שֶׁכָּר מִכָּר
 וּמִכָּר שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
 עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם הִתְחַל שֶׁל אֶרְבַּע
 מִכּוֹרֹת : שֶׁנֶּאֱמַר יִשְׁכַּח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ .

עברה

דעס אעער אבער איט פֿונפֿליג הייאגעזוכט ווארן ; דאָהער , דאָ
 פֿון אלרים גאָטט ווירד , דיא בילדערטריפֿטקונריגע זאָטן לז פרעה עס
 איזט חזין פֿינגר גאטט . פֿון דעס אעערע אבער ווירד געזאָגט אלס
 כּון (ישראל) דיא גראַטע האנד זאָהן , דיא דער עוויגע חן אלרים גאָטט .
 דא פֿירכטעטע דא : פֿאָק דען עוויגן , גאויכט חזיק חן דען עוויגע חן
 חן זיינען דיהנר (אטה) .

כמה זינד זיא דורך דען פֿינגר איט לעהן פֿלאָגן געשטראַפֿט ווארדן ,
 זא זינד זיא חזיק חן (אלרים) איט לעהן שטראַפֿען חזיק דעס
 אעער אבער איט פֿונפֿליג שטראַפֿען הייאגעזוכט ווארדן .

רבי אליעזר זאָטע וואָהער וועהרע וואָהל אב לז נעהאן דאָ
 יעדע שטראַפֿע , דיא דער הייליגע , גאָטט זייח
 ער ! איבר (אלרים) ערגעהן לז , חזין פֿיער פֿערטידן פֿלאָגן בשטאָנד ,
 דאָהער דאָ גטריבען חזיט . ער לז זיינן ברענדן גרים איבר זיא חזין
 חזין לארן , וואוט אַנגסט אונד טארן בעזער ענגל . לארן חזין חזיט
 חזינס ; וואוט , לוויח ; אַנגסט דרייח אונד טאהרן בעזער ענגל פֿיר
 זינד

דְּבַר אֲחֵר בְּיַד חֲזָקָה שְׁתֵּים .
וּבְזִרְזוּעַ נְטוּיָה שְׁתֵּים .
וּבְמִזְרָא גָדוֹל שְׁתֵּים .
וּבְאַזְרוֹת שְׁתֵּים .
וּבְמוֹפְתִים שְׁתֵּים :

אֱלֹהֵי עֶשֶׂר מִכּוֹרֵת שְׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ .
הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרִים .
וְאֱלֹהֵי הֵן :

דָּם . צִפְרִידָּע . פָּנִים . עָרוֹב . דְּבַר .
שְׁחִין . בָּרָד . אֶרְבֶּה . חוֹשֶׁךְ .
מִכּוֹת בְּכוֹרוֹת :

רַבִּי יְהוֹדָה הָיָה נוֹרֵחַ בָּהֶם סִימָנִים :

דְּצֵן עֶדְשׁ בַּאֲחַב

רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אָמַר מִנִּין אֵתָּה אֹמֵר
שֶׁלְּקוֹ הַמִּצְרִים בְּמִצְרִים עֶשֶׂר מִכּוֹת
וְעַל

דער ערד אאצען , בלוט , פייאר , חוכר , כעבעלדאמפן .
דבר חיינע חכדרע פרקלערונג היינט (איט שטארקער האנד בעג
 גרייפט לוייט שטראפען) . (איט חויגטערקטס חרעג גלייכ
 פאלט לוייט . זא חויק (איט פורכטבאהרער טעהט) לוייט . דורך
 (לייפען) לוייט . חוכר דורך (וואגער) חויק לוייט .
אלו לו חאמאן חלזא לעהן שטראפע , חלז וועלכע כעמליך דער עוויגע ,
 חיבר (אלריס) האט ערגעהן לאזן .

ר"י הגלילי :אגטע . וואהער ווערט עס וואהלז אב לו כעהאן
 דח: דיח (אלרייס) חין אלרייס) איט לעהן פלוגן , חויק
 דעס

בְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וְתָרְבוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ נְטוּיָה
 עַל יְרוּשָׁלַיִם : וּבְמִזְרָא גָדוֹל זֶה גִּילּוֹי
 שְׂכִינָה • בְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר אוֹ הַנֶּפֶשׁ אֱלֹהִים
 קָבָא לְקַחְתָּ לָּו גּוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי בְּמִסּוֹרַת
 בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבִיד הַזִּקָּה
 וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְמִזְרָאִים גָּדוֹלִים כָּל
 אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם
 לַעֲיִנֶיךָ :

וּבְאוֹתוֹת זֶה הַמִּטָּה • בְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר •
 וְאֵת הַמִּטָּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ •
 אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֶת הָאוֹתוֹת : וּבְמוֹפְתִים
 זֶה הַדָּם בְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וְנָתַתִּי מוֹפְתִים
 בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ דָּם וָאֵשׁ וְתַמְרוֹת עֵשֶׂן :

דבר

ובזרוע אויט אויגשטרעקטעס אראע • נעאליך דאז טווערד, זא וויא
גטריבען חיוט, אונד זיין גליקטעס טווערד חין דער האנד
אויגשטרעקט איבר (ירושלים) •

ובמזרא אויט גרעסער אונד פֿורכטבאר טהאט • נעאליך דיא ער=
טיינדע גאטהייט • וויא גטריבן חיוט האט עס איינען
גאטהייט ווהדל יעאונטער כואמן היכלוגעהן, זיך מענטשן אויז איינס אנדרן
פֿאלקע, איין פֿאלק הערויז לז נעאן, דורך פֿרוכונג! לייזן, וואונדער,
קריג, איט שטערקער אהכט אונד אויטשטרעקטעס אראע דורך חללערהייט
פֿורכטבארע טאהטן • וויא דיא יעניגען וועלכע דער עוויגע דיין גאט
חין (אלרים) פֿאר דייע אויגן אויגאייבט האט :

ובאותות דורך לי צען • נעאליך דען שטאב • זא וויא גטריבן אייט.
דיין שטאב חבר זאלסט דאז חין דייע האנד נעאן איט
וועלכס דאז דיא וואונדעלייזן טהון זאלסט •

ובמופתים דורך וואונדער • נעאליך דורך דאז באזא וויא גטריבן
אייט • חין ווערדע וואונדעלייזן אס היאזאונד אויך
 דער

הגדה

שְׁלִיחַ • אָרְאֵה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָבוֹדוֹ
וּבַעֲצָמוֹ • שְׁנֵאמַר וְעִבְרָתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
בְּלִילָה הַזֹּאת וְהִכֵּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם
אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יי :

וְעִבְרָתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם • אֲנִי וְלֹא מִלֵּאֲדָה •
וְהִכֵּיתִי כָל בְּכוֹר • אֲנִי וְלֹא
שָׂרָף וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים
אֲנִי וְלֹא הַשְׁלִיחַ • אֲנִי יי • אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר :
בְּיַד חֻזְקָה זוֹ הִדְבֵּר • כְּמָה שְׁנֵאמַר הִגִּידָה
יְיָ הוֹיָה בְּמִקְנֶה אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה
בַּסּוּסִים בַּחֲמוֹרִים בַּגְּמֵלִים בַּבָּקָר וּבַצֹּאן
דִּבֶּר כָּבֵד מְאֹד : וּבִזְרוּעַ נְטוּיָה זוֹ הִתְחַרַּב

כמה

וְיִצְיָאֵנוּ דער עוויגער פֿיהרטע אונז אױס (אזריס) • דורך קיינען
ענגעל דורך קיינען (שרן) • דורך קיינען בחטען זונדערן
דער הייליגער געלחבט זיין ער ! זעלבסט, אין זיין אייגן הערליכקייט
זיין גטריבן איינס • איך ווערדע דינע נאכט אין דעם אהנדע (אזריס)
אומהער פֿאהרן אונד אלעז ערשטגעבאהרנע אין דעם זעלבן טאגן •
פֿון מענטשן בײַ זי פֿיה • אונד אן אלען געטערן (אזריס) וויל איך
שטראפֿגרייכט איבען, איך, דער עוויגער !
וְעִבְרָתִי איך ווערדע אומהערפֿאהרן • איך זעלבסט, קיין ענגל !
(איך ווערדע טאגן) • איך זעלבסט, קיין (שרן) !
(איך וויל שטראפֿגרייכטן איבן) • איך זעלבט ! קיין בחטע ! איך,
דער עוויגער איך בין עס ! קיין אהדרר • איט שטערקער אהנר • נעמליך
דיא פעסט זא וויל גטריבן איינס • דיא אהנד דעם עוויגער ווירד זיין אן
דיינעם פֿיה, וועלכט אױף דעם פֿעלד איינס, אן פֿערדן, אן עזן,
קאמעלען אונד רינדפֿיה אונד אן קליינ פֿיהע, איינע זעהר שוועהרע
פעסט •

ובזרוע

אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אֲבֹרֹתָם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב:
וַיֵּרָא אֶת עֲנִינוֹ • זֶה פְּרִישׁוֹת דָּרָה אֶרֶץ
כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּדַּע אֱלֹהִים:

וְאֶת עַמָּנוּ • אֵלֵינוּ הַבְּנִים כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר
כָּל הַבֵּן הַיְלֹד הַיְאוֹרָה תִּשְׁרִיכֶהוּ
וְכָל הַבֵּת תִּחְיֶינָה: וְאֶת לְחִיצֵנוּ זֶה הַדְּחָק
כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וְגַם רָאִיתִי אֶת הַלְחָץ אֲשֶׁר
מִצָּרִים לִוְחָצִים אֹתָם: וַיּוֹצִיאֵנוּ יי
מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזִרוּעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָא
גָּדוֹל וּבְאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים:

וַיּוֹצִיאֵנוּ יי מִמִּצְרַיִם • לֹא עַל יְדֵי מַלְאָךְ
וְלֹא עַל יְדֵי שָׂרָף וְלֹא עַל יְדֵי

שְׁלִיחַ

(אברהם יצחק חנוך יעקב) •

וַיֵּרָא הַטַּטַּע אֵימָנוּעֵהוּ אֵין חֲנוּךְ עֲלֵעֵד • כַּעֲמִידָה דִּיחַ כְּאֵהֶטָע
דְּרוֹכָנֶע עֲנִטָה חֲלוּטוֹנָה דַּעַר פֿאַרשפּאַלֶנְזוֹנָה • וַיֵּרָא גִשְׁרִיבֵעַן
אֵימָנוּ • גַּחַט זֵה דִיחַ קִינְדֶּער (יִשְׂרָאֵלִים) (אֵין) וְעֲלֻצְעָן לֹא טַטַּחֲנֶד
זֵיחַ זֵיךְ (בַּעֲחָדָן) חֲנוּךְ גַּחַט קַעֲנִטָע זֵיחַ (דַּחַט) הֵימָט • בַּעֲשָׁנוֹס
זֵיךְ אִיהֶרֶר חֲכֻלִּינֶעֶהוּ •

וְאֶת חֲנוּכָּה אִיהֶוְעִיגִיט אֵיט דַּעַן קִינְדֶּער • וַיֵּרָא גִשְׁרִיבֵן אֵימָנוּ •
יַעֲדַעַן כֵּיחַ גְּבַחֲהֶרֶען זֵהוּ זֵחֻט אִיהֶר אֵין דַּעַן פֿלוֹס וְעֶרְפֶּן •
יַעֲדַע טַטַּחֲנֶד חֲבֵר לַעֲבֹן לֵאמֹר •

וְאֶת חֲנוּךְ דְּרַחֲמָנוּ • כַּעֲמִידָה דַּעַן דְּרוֹךְ • חֲנוּכָּה וְעֲלֻצְעָן וַיֵּרָא לַעֲבִטָען
וַיֵּרָא גִשְׁרִיבֵן אֵימָנוּ • אֵיךְ הַטַּבֵּעַ חֲנוּךְ דִּיחַ דְּרַחֲמָנוּ עֲרִיעֶהוּ •
וְעֲלֻצְעָן דִּיחַ (אֲלֵרִים) אִיהֶבֶן אֲנִטוּהוּ •

וַיּוֹצִיאֵנוּ דַּעַר עֲוִיגָע פִֿיהֶרֶטֶע חֲנוּךְ אֵימָנוּ (אֲלֵרִים) הִירוּזַי אֵיט
טַטַּחֲרֶקֶר הַחֲנוּךְ • אֵימָנוּ גִשְׁטֶרֶעקֶטֶס חֲרָע • אֵיט גִּרְחֶסֶער
חֲנוּךְ פֹֿרֶכְטֶבֶחֶר טַהֲט • (דְּרוֹךְ לֵיבֶען חֲנוּךְ וְחֲנוּכָּה) •

וַיּוֹצִיאֵנוּ

הגדה

מִסְכְּנוֹת לַפֶּרֶעָה אֶת פִּיתוֹם וְאֶת רַעְמָם :
וַיִּתְּנוּ עֲרֵינוּ עֲבוּדָה קָשָׁה • כָּמָה שֶׁנֶּאֱמַר
וַיַּעֲבִידוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָרֶד :
וַנִּצְעַק אֶרֶץ יִי אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יִי
אֶת קוֹלֵנוּ וַיֵּרָא אֶת עֲנֵינוּ וְאֶת
עֲמָלֵנוּ וְאֶת לַחֲצֵינוּ :

וַנִּצְעַק אֶרֶץ יִי אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ • כָּמָה
שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם
וַיָּמָר מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
מִן הָעֲבוּדָה וַיִּצְעֲקוּ וַתַּעַל שְׁוַעְתָּם אֶרֶץ
הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבוּדָה :

וַיִּשְׁמַע יִי אֶת קוֹלֵנוּ כָּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁמַע
אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים

את

איבר דא: ועלבי בעאמטן דער פֿראהנדינסטע • און עס דורך איהרע
שוועהרע ארבייטען לז אונטערדריקן • עס אומטע דעס (פרעה) • פֿאר-
דאטסשעדטע בויען • נעאלז (פֿיתום אונד רעאסט) • (לעגטי אונד
שוועהרי ארבייט און) זא וויא גשריבן איזט דארויף טריבן דיא אלריס
דיא קינד ישראליס לז ארבייט און • איט שטרענגע •

וירטריען לז דעס עוויגן • דער גאטטע אונזר פֿארעלטערן
דער עוויגע ערהערט אונזרי שטיאמי אונד האטטע איין
אייניעהן אין אונזרי עלענד איה:עליגקייט אונד דראנגזאל •

וירטריען לז דעס עוויגן • וויא גשריבן שטיהט לזאנגי לייט
הערנאך וואר עס אלס דער קעניג פֿון (אלריס) שטארב •
דיא קינד (ישראלי) זייפֿלטן נאך אימאער אונטער דיא ארבייט • זיא טרייען
אונד איהר וועהקלאגען שטיג לז גאט הינאויף • פֿון דער ארבייט •
(דט הייסט • גאט בשלח עס לז ענדערן) •

וירטריען לז דעס ערהערטע אונזרע שטיאמע • וויא גשריבן איזט ער
הערטע איהר יאמאלן • געדעכט און זיינען בונד איט
אברהם

ערום ועריה :

וירעו אותנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו

עבודה קשה :

וירעו אותנו המצרים כמרה שנאמר

הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה

כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על

שונאיו ונלחם בנו ועלה מן הארץ :

ויענונו כמרה שנאמר וישימו עריו שרי

מסים למען ענותו בסבלותם ויבן ערי

מסכנות

וויא דיא געוועקטע דעם פֿעלדס אאכטע חיד דיק • דוא ווארדעסט
חכמה נאך חונד גראס • גטאיקט אים אחניג פֿאלטיגער טוינהייט • דיא
ברוסט גוועלט, דאז האר הערונטר וואלנד • דאך ווארסט דוא
כאקט חונד בלחם • (חייט חיינע בילדליכע רעדנסארט חוי דעם פֿרחפֿעט
(יחזקאל) חונד חל היר דט זאגן, זא וויא בייא חיינס פֿרויענליכער דאז אים
חללע טענהייטן פֿרועהן חויט, ווען עס חיהר חן קליידונג פֿעהלן חולטע
פֿילע דינער טענהייט זיא נור בטעאן ווירדן • עבין זא ווירדן בייא חיינס
פֿאלקע דאז חן מענטשן לחלוריך חונד חן קרעפֿטן שטארק חויט דעם
עס חבר חן וויינער חיינריכטונג פֿעהלט, דינע קרעפֿטע גהעריג לו פֿרע
טהיילען, עבין דינע קרעפֿטע מעהר שארן חלס נולן) חונד גראדי דינע
וואר דער לו שטחנד דעם פֿאלק (ישראל) חין (אלרים) זיא החטן חולעו
וואז לו חיינען גראסן חונד שטערקען פֿאלקע גיהערט (וויא היר חבן חייט
גיוואגט ווארדן) נור וויינע גיינעלע פֿעהלטע חיהנן • חונד חין פֿרייער
זין דינע געזעלטע חויט לו חיינען • חליין, דער עוויגע חיהר גחם • פֿערע
שחפֿטע חיהנן ביידס גאר באר דורך זיינען דיהנר (אטה) :

וירעו דיא (אלרים) בעהאנדלטן חוני חיל • חונטרדריקטן חוני חונד
לעגטן חוני טוועהרע חרבייט חויף :

דיא (אלרים) בעהאנדלטן חוני חיינען • זא וויא געטריבן חויט
וואהל חן ! וויר וואלן חיהנן דורך ליסט בייא קאמאן, עס אחטע זיך
פֿראעהרן ; ווען דען קריג ווערדן חולטע • זא קענטע דינעם פֿאלק לו
חונדן פֿיינדן חיינען חונד אים חוני שטרייטען • חדער חויט דעם
לחנדע ליהן :

ויענונו חונטרדריקטען חוני : זא וויא גטריבען חויט אמן זעלטע

תגדה

לגור בארץ באנו כי אין מרעה לצאן
אשר לעבדיך כי בבר הירעב בארץ פגעו
ואתה ישוב נא עבדיך בארץ גשן :

במתי מעט במה שנאמר בשבעים
נפש ירדו אבותיך מצרימה ועתה
שמה יי אלהיך כבוכי השמים לרוב :
ויהי שם לגוי גדול מלמד שרדיו ישראל
מצנינים שם לגוי גדול ועצום . במה שנאמר
ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד
מאד ותמלא הארץ אותם :

ורב במה שנאמר רבבה בצמח השדה
נתתיה ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי
עדיים שדים נכוננו ושעריך צמח ואת

ערום

זינע קינדער , דיא זיא ניא חלז חיהרע קאניגע חנערקאנט . חיהרעק
זיא ניא חיהרע חונטערטהאנען זיין וואלען . זאטעהט חוץ געטריבען
דיא ברירער יוסף : זאטען לו (פרעה) וויר זינד געקאממען חונט
היר לו חנר (חוץ לו המלמען) דען חיס חנרע (כנען) , ווא דיא
הונגריגהיט זא גרעס חיס , החט דא : פיה דיינער דינער קיינע וויידע
אעהר , זא חס נון דיינע דינער חיס חנרע (גוטן) וואהנען .

במתי מיט וועניגער פחאליע . וויר געטריבען שטעהט מיט יבנליג
פערזאנען : נר דיינע פארעטער נחך (אלרים) געקאממען חונט
יעלט החט דער עוויגע דיין גחט דך : פיל זיין חסען חלז שטערנע חס
דיאמעל זינד : ויהי וחרד דא לו חיינער נחטליחן : דא : לייגט , דאס
דיח (ישראל) זיך חוץ חין (אלרים) חיאמער חלז חיינע בעיחנדרע נחטליחן
חויגעלייכעט : (גרעס חונר אפכטיג) וויר געטריבען שטעהט :

דיח קינדער (ישראל) ווארען פרוכטבאר , החטטען פילע קינדער פער
אעהרעטען זיך חונר ווארדען שטערק חונטענין : עהר ; זא דאס דא : חנר
פילן חיהנן פילן וואר . חונר (למלרייך) , וויר געטריבן שטעהט . למלרייך

וויר

עֲרֵינוּ לְבִלּוֹתֵינוּ • אֵלָּא שְׂבַכְרָא דִּזְרָא וְדִזְרָא
 עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְבִלּוֹתֵינוּ • וְהִקְדּוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְצִירֵנוּ מִיָּדָם :

צֵא וְלִמַּד מֶה בִּקְשׁ לָבֶן הָאֶרְמִי לַעֲשׂוֹת
 רִיעֵקָב אָבִינוּ • שְׁפָרְעָה לֹא גִזַּר אֶקָּא
 עַל הַזִּכָּרִים וְלָבֶן בִּקְשׁ לַעֲקוֹר אֶת הַכֹּר •
 שְׁנֵאמַר אֶרְמִי אֲבִד אָבִי • וַיֵּרֶד מִצְרִימָה
 וַיִּגַּר שָׁם בְּמַתִּי מִעַם וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גְּדוֹלָה
 עֲצוּם וָרֹב :

וַיֵּרֶד מִצְרִימָה • אָנוּס עַל פִּי הַדְּבֹר • וַיִּגַּר
 שָׁם • מִכְּמֹד שָׂרָא יֶרֶד קְדֵישֶׁתִּקְעָה
 אֵלָּא לְגֹר שָׁם • שְׁנֵאמַר וַיֹּאמְרוּ אֶל פֶּרְעָה
 לְגֹר

איינער נור האט זיך אויסגעמאכט אונז אונז לז רחטטען, זינדערן אין
 יעדן געטועכט אונד לז יעדן לייט טטעהן באזע אענטען אויך, דיא
 אונז אונז לז רחטטען געדענקן; נור דער הייליגע, געלחבט זיין ער;
 בעפרייחעט אונז פון איהר געוואלט :

צֵא גַעַה אֲנוּד לַעֲרַנְעֵנוּ דֵּער גֶּעִטִּיכְטע • וויא טון (לֹבֶן) דֵּער
 אַראיטע אונזערן פֿאטער (יעקב) בעהאנדעלן וואללטע • פֿער־
 אורטהיילטע דאך (פרעה) נור דיא אהנליכע לוס טאדע; (לֹבֶן) הִיין־
 געגן וואללטע חללע; פון גרונדע אונז פֿערדערבן • דען עז טטעהט
 געטריבן • דער אַראיטע אהכטע איין פֿאטער אונגליקליך, דאך נאך
 ער נאך (אנרים), אונד לעבטע דאזעלבוט חלל; פֿרעמדלינג, איט
 איינער קליינען פֿאמיליע • ווארד אבר דא לז איינער אהכטיגען אונד
 לזהארייכען נאטליאן :

וַיֵּרֶד עַר נֶאָג נאָך (אנרים) געלזאונגן דורך דען בעפֿעהל דעז עוויגן
 לעבטע דאזעלבוט חלל; פֿרעמדלינג • דאך זיינע אבזיכט ניכט
 וואר, זיך אויך אימער דא נידער לז לחסען זינדערן נור חלל; פֿרעמד
 זיך אייניגע לייט דאך אויך לז האלטען : דיא קאניגע פון (אנרים)
 האטטען חלל ניכט דאז אינדעוטע רעכט, אערד אויך איהן נאך איינע
 זיינע

הגדה

מצרימה :

ברוך שומר הבטחתו לישראל • ברוך
הוא שדקדוש ברוך הוא חשב
את הקץ לעשות כמה שאמר לאברהם
אבינו בברית בין הבתרים • שנאמר
ויאמר לאברהם ידע תדע כי גר יהיה
זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם
ארבע מאות שנה • וגם את רגוי אשר
יעבדו דן אנכי ונאחרי בן יצאו ברכוש
גדול :

אמן נעמט דען בעכר אין דער האנד חונד זאגט איט לויטר שטיט

והיא שעמדה לאבורתינו וקרנו •
שלא יאחד בקרב עמד
עלינו

אין איהם דען (יזחק) גאב • דייעס (יזחק) גאב איך (יעקב חונד עטו)
(עטו) רייאטע איך דא; געבירגע (טעיר) חיינ • לוס חייגענטיאליזן בעזיטן
(יעקב) חכער רייזטע איט זיינען קינדערן נאך (אזריס) הינאב :
ברוך געלחבט זייח ער ! דער זיין פערטפרעכען זיינע פחלקע (יטרחל)
החלטעט • העלגעלחבט ! דאס ער דא; ענדע דער געפחנגשחפט
געברחט, חוס דא; לו פחללבריקגען • ווא; ער חונדערס פחטר (חברהס)
בייח דעס בונדע לויטען דען שטיקען • (זיהע חיו ספר בראשית קחפיטל
ט"ו) פערהייסן, וויא געטריבן שטעהט דא שפרחט'י; לו (חברהס) דוא
זאלזט וויטען • דאס דיין זאמען חיינ פערעאדלינג זיין ווירד, אין חיינעס
לחנדע דא; ניכט איהם געהערט; אמן ווירד זיח דיניטבאר אחכען,
חונד זיח דרייעקען פיער הונדערט יתהר • חליין, חויד דא; פחלק וועלכ;
זיח דינען ווערדען, ווילז איך ריכטן • חונד זאדאן זאלען זיח חויזליהען
איט גראסעס גיטע :

והיא דייע טראחטליכע פערזיכרונג חיוט'י, ווא; חונדן פארפחחרען
חונד חונד נאך חיאער בייחגעטטחנדען • דען ניכט עטחח
חיינער

מִתְחַלֶּלָה עֹבְדֵי עֲבֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ
וְעַכְשָׁיו קָרְבָנוּ הַמָּקוֹם לְעֲבֹדָתוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵל כָּל הָעָם כֹּה
אָמַר יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בֵּעֶבֶר הַזֶּה יָשְׁבוּ
אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. תֵּרַח אָבִי אֲבִרָהָם וְאָבִי
נָחוֹר וַיַּעֲבֹדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים :

וְאַתָּה אֵת אֲבִיכֶם אֵת אֲבִרָהָם מֵעֶבֶר
הַזֶּה וְאוֹלָךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן
וְאַרְבֶּה אֶת זֶרְעוֹ וְאַתָּה לוֹ אֶת יִצְחָק וְאַתָּה
דִּי־יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְאַתָּה עָשׂוֹ. וְאַתָּה לַעֲשׂוֹ אֶת
הַזֶּה שֶׁעִיר לְרִשְׁתָּ אוֹתוֹ וַיַּעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ

מצרימה

גְּלוּיָבֵן, חֵי־חַךְ דַּחַךְ דַּעַן גְּחֵלְעֵן טַחַךְ; דַּחַרְוֹס וּמֹחֹרְדַע גְּעִזְחֶגֶט וּמַעֲגֵן דַּעַסוֹ,
וּמַעֲגֵן דַּעַסוֹ, הַיִּסְטָט לֹא דַעַר לִיט וּמַעֲגֵן מֹחֶגֶט יִיחֹרְטַע קוֹכֵעֵן מֹחֶגֶט בִּיטְרַע
קִרְיִיטַר פֶּחֶר דִּיר לִיגֵעֵן: (חֹלֶחַ דַּעַז חֶבְעַדִּי): מֹחֵן מֹס בִּיחַ דִּיזֵעֵן וּמֹחַ
בִּיחַ מֹלֵעֵן כַּחַךְ פֶּחֶר קִימֹעַנְדִּין מֹחֹלְעֹגֹכְגִיזֵעֶר מֹרְט וּמִיטֵעֵן, דַּחַס עוֹדֵעַס
מֹחֹלְעֶגֶר לֹוּוֹיִלֵעֵן עֶרְלוּיבִט זִיחַ, פֶּחֶן דַּעַן גְּעוּחֶהֶלְיִכֵעֵן בַּעֲדִיטֹכְגִיזֵעֶר
וּמֹחֶרְטַעַר מֹרְטַר טַפְרִיכֵעֶ חֶב לֹא גְעַהֵן וּמַעֲגֵן עֶר מִיכֵעֵן גֹּמֵטֵעֵן מֹחֶרְחֹיטֵעֵן זִין
הַיִּכְחִיין לֹא לֵעֲגֵן פֶּחֶר טַטֵעַהֵט: מֹחֶגֶט דִּיזֵעֶ מֹרְט פֶּחֶן מֹחֹלְעֹגֹכְגִיזֵעֶר נַעֲנַט מֹחֵן
(דַּרוֹט): יַעֲדַחַךְ הַעֲבַט כַּחַךְ דַּעַר מִיגֵנֵעֵן מֹחֹי: מֹחֶגֶט מֹחֹזֵעֶר אַעֲהַרֵר, מִיכֵעֵן
מֹחֹכֵעֶ מֹחֹלְעֹגֹכְגִיזֵעֶר כִּימֹחֹלֵעֵן דַּעַן מִיגֵנֵעֵן לִיכֵעֵן זִין דַּעַז טַפְרֹכֵעֶ: מֹחֹי:
מִתְחַלֶּלָה חִיס מֹחֶחֶגֶט דִּיכֵט מֹחֹזֵעֶר פֶּחֶר פֶּחֶהֶרֵעֵן עֲבַנְפֶּחֶלֵעֵן: (וּמֹחַ
יַעֲדַעֵן מֹחֶדֶר פֶּחֶלֶק) פֶּרְעֹמֵדֵעֵן גְּחֶטְטֵעֵרן; יַעֲלֵט חֶבֶר הַחֹס
מֹחֹזֵעֶ דַּעַר עוּיגֵעֵן לֹא זִיכֵעֵן, (דַּעַס וּמֹחֶרֵעֵן רִיכֵעֵן גְּחֶטְטֵעֵר דִּיכֵט)
כַּחֵהֵעֵ גְעֶבֶר חֶכֶט. דַּעַן זֶחַ טַטֵעַהֵט גְּעֶטְרִיכֵעֵן (יַהוֹטֵעֵ) מֹחֶגֶט לֹא
מֹחֹעַס פֶּחֶלֶקֶט זֶחַ טַפְרִיכֵט דַּעַר עוּיגֵעֵן דַּעַר גְּחֶט יִשְׂרָאֵל יַעֲנִיטֵעֵן דַּעַז
פֶּלֹוסֵעֵן נַעֲמֹלִיק דַּעַז פֶּלֹוסֵעֵן (יַרְדֵּן), דִּיחַ גְּרַחֲנֵלֵעֵן דַּעַז לִמְחֶדֵעֵן (יִשְׂרָאֵל)
לֹור מֹחֶרְגֵעֵנִיטֵעֵן וּמֹחֶהֶנִטֵעֵן מִיירֵעֵן פֶּחֶר פֶּחֶהֶרֵעֵן פֶּחֶן יַעֲהַעֵר, יַעֲנַעֵר
(תֵּרַח) דַּעַר פֶּחֶטֵעֵר (חֶבְרֶהֶט: מֹחֶגֶט נַחֹרִי: מֹחֶגֶט דִּיכֵטֵעֵן פֶּרְעֹמֵדֵעֵן
גְּחֶטְטֵעֵרן. דַּחַ כַּחַס חִיךְ מִיירֵעֵן פֶּחֶטֵעֵר דַּעַן (חֶבְרֶהֶט); פֶּיֶהֶרְטֵעֵן
מִיֵּהֵן דֹּרְכִי: לִמְחֶגֶט (כִּנֵּעֵן); מֹחֶגֶט פֶּרְעֹמֵדֵעֵן זִיכֵעֵן יַחֲמֹעֵן מִיִּכְדַּעַס

חִיךְ

הגדה

מבית עבדים :

ושאינו יודע לשאול • את פתח לו •

שנאמר והגדת לבנך ביום

זה • לאמר בעבור זה עשה יי' לי

בצאתי ממצרים :

יכול מראש חודש • תלמוד לומר ביום

זה • אי ביום זה • יכול מבעוד

יום • תלמוד לומר בעבור זה • בעבור זה

לא אמרתי אלא בשעה שיש מצדה ומרור

מונחים לפניך :

טמא רקע האחד אונן דער עוויג פאן (אלרים) , דען טקלענהויזע ,
הערויז געפיהרט האט .

ושאינו יודע לשאול דאז ניכט לו פרחגען פערטטעהט , איט דעם
ערחפנע דאז דאז געטפרעך • דען עז

טטעהט געטריבען • דאז זאלט לו דיינעם זעהנע פאן דיינעם טאג
זאגען , (ווען ער אויך ניכט פרחגט , דען גאט וויל ניכט , דאס

דאז קינד געוואהנט ווערדע האנדלונגען טהון לו זעהען , פאן
וועלכען עז ניכט ווייס , וואלויז געטעהן . וויל ניכט דיא האנדלונג

אזויין , זאנדערן דערין , דען און דאז פערקינפט , אונד דער ווילען
דען הערלעך , דאז הויפטוואלדיכע חיות , ווארויף גאט זיהט . דיינע

געטיהט , וועגן דעסן וועלכע דער עוויגע איר געטהאן זאל חייך און
(אלרים) גינג • (דאס און דאז אונטוואדיגע קינד איט דעם נעמליכע

(פסוק) אנרעדט , איט וועלכע און דאז רוצהנע חבגעפערדיגט האט ,
האט אויך קיינע טוויריגקייט . בייא דיינעם דינט דער (פסוק) נור לזר ער

אפנונג דען געטפרעכע אונד און ניאט דאז גערנע דיא חייגענטליכעטען
ווארטע און דער הייליגע טריפט חוס איהן ווייטער לו בעלעהרן . דאז און

דינגעגען יענעם חייך פיר זאלע און דאז און חבוייזען , אונד זיינער
טפאטיטע פרחגע חיינע טפאטיטע חנטווארט ענטגעגען זעטלען וויל .

(און זעהי אויך דיא פאלגענדע אנאערקונג) • דאז אונטוואדיגט עטווא
יעמאלד גלויבע , דאס דעם פאטער דיינע אונטערריכט טאן פאן דעם

ערשטען טאג דען אונט (ניסן) פאן חבאגע • דארום וואנדע געוואלט ,
(פאן דיינעם טאג) • ווען פאן דיינעם טאג קאנטע נאך יעמאלד עטווא
גלויבען

רשע מה הוא אומר • מה העבודה הזאת
לכם • לכם ולא לו • ולפי שהוציא
את עצמו מן הבקר • בפר בעיקר ואף אתה
הקדוה את שניו ואמור לו בעבור זה עשה
יי לי • בצאתי ממצרים לי ולא לו • אלו
היה שם לא היה נגאל :

תם מה הוא אומר • מה זאת • ואמרת
אליו בחזק יד הוציאנו יי ממצרים

מבית

ברינגע דינען גראסען געדאנקען אין דיר הערפאר • וויא גוט דער
עוויגע דיין גאטט איזט : זיך זאגט (דוד האלד) קאפיטל ל"ד פסוק
'(טאעקט אונד זיהט, וויא גוט ער איזט דער עוויגע :

רשע דא: רוצאזע פראגט • ווא: בעדייטעט אייך דער גאטטעז
דינט? — אייך! ניכט אויך איהס? ער האט זיך אלייך פאס
גאנלען אויגעטאטען, אונד גיבט דאזיט דיטאליך לז פערטטעהן
דאס ער דיא הויפטומצע לייגע • — נון זיך אפצע אויך דאס איהס
זיינע לעהני טטואפן (דא: הייסט זיך ווען און איס דיטטען זאגען
אפצטע • קעהרע זיינע בייסיגען טפאט ווידר איהן זעלבוט • דא:
פראמאע קינד פראגט לואר אויך, ווא: זינד „„„ דיא דער עוויגע
אייך בעפעהלען • אליין אין דיער פראגע ליגט ניכט: טפאטטעז • דען
בעפעהל לז געוועטלן, ערהילטן אלעדינג: דיא עלטערן פאן דעס עוויגן
דיא זיח ווידרוס דען קינדערן בעפעהלן אונד דא: קינד פראגט אלייך
גאנלן כאטירליך, ווא: האט אייך דער עוויגע בעפעהלען? דא: רוצאזע
קינד הינגעגן פראגט, ווא: בעדייטען אייך דיער האנדלונגען? אונד
טויסט זיך אלייך דורך דא: (אייך) אזי: דער געאיינדע אוי: און האט
אין אפנאכען אויגאבען חוס דיער חנטיינדן טווייגקייט אזי: לז ווייזען •
טטאט איהם (אייך) אותנו (אונז) אין דיא פראגען דע: פראמאען
קינדע: גע:עלט; וועלכס חבר ניכט אליין אונגאטהיג, זאנדערן אויך דעס
(פסוק אין דער (תורה) לווידר איזט: אונד זאגטע איהס • דיעזע געטיהט
וועגען דעסן וועלכ: דער עוויגע היר געטהאן אלייך חזק אזי: (אלרים)
גינג—(איר) ניכט (איהס)! ווארע ער דא געווען, ער ווארע זיכרליך
ניכט ערלויבט ווארדען :

תם דא: איינפאטיגע פראגט, ווא: איזט דיעזע? (דא: ווילזאגען
וואלזן אלע דיעזע חנטיטאטען) • זיך טפריך לז איהס • וויל איהס
טטארקער

הגדה

בָּרוּךְ הַמָּקוֹם • בָּרוּךְ הוּא • בָּרוּךְ שֶׁנֶּחֱמַן
תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל • בָּרוּךְ הוּא
כִּנְגֵד אֲרֻבָּעָה בָּנִים דְּבָרָה תּוֹרָה • אֶחָד
חָכָם • וְאֶחָד רָשָׁע • וְאֶחָד תָּם • וְאֶחָד
שְׂאִינֵנו יוֹדֵעַ לְשֹׂאֹל :

חָכָם מִה הוּא אֹמֵר מִה הַעֲדוּת
וְהַחֲקִים וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר צִוָּה
יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם • וְאַף אֶתְּוֹ אֲמֹר לֹו
כְּהִלְכֹוֹת הַפֶּסַח אֵין מִפְּטִירִין אַחֵר
הַפֶּסַח אֶפִּיקוֹמֵן :

רשע

בעטטיאמען אויך דיא זייט דעם (אטיח) • דאס נעמליך חוץ נאך
דינער טפאטערן ווהאלטהאט, נאך דיא ערשטע חלו דער גרונד חלוטער
פאנגענדען ווהאלטהאטען אין חנדענקן געהאלטען ווערדן אום חונד דינע
חבלייטונג דער געלעהרטן גרינדעט זיך דארויף דאס (כל) אין העבראייטען
ניכט נור (גחנן) • חנדערן אויך (חלוע) הייסט :

בָּרוּךְ געלחבט חייט גחט ! געלחבט זייט ער ! האלגעלחבט דאפיר
דאס ער דיא לעהרע זיינעט פאלקע (ישראל) געגעבן • האך
געלחבט זייט ער ! — פיער קינדער, פערטידנער געמייטווארט לעהרט דיא
(תורה) פערטידענטליך חונטערוויינען • דאס פראמאע • דאס רוצחאזע
דאס חיינפעלטיגע חונד דאס ניכט לו פראגען פערטטעהט • אמן לעזע
אין (ספר שמות קאפיטל י"ב פסוק כ"ב) חונד קאפיטל י"ג פסוק י"ד
פערנר חין (ספר דברים) קאפיטל ו' פסוק ד' :

חָכָם דאס פראמאע פראגט • וואס פיר בעוואנטניס האט עז איט דען
לייגניסן, געזעטלן חונד רעכטען, דיא חייך דער עוויגע געבאטן
האט ? חונטערייכטע איהן חלוא חין חלון לעהרן דעז פערטע: חונד אהצע
איהן חונטער חנדערן בעזחנדערס דארויף אערקאחט, דאס אמן נאך דעם
גענום דעז איברטרייטונגספאפער: קיינען נאכטיט הערוס געבען
דאס (דאמאט קיין חנדער געטאחק דען געטאחק דינעז חפפערלחאז
פערדראנגע; חונד דאמאט גלייכזאכס דורך חלוע זיננע חן דיא ווהאלטהאט
עראיננערט ווערדע, דיא חונטער גחט חן חוני געטהאן: חלועז וואס
דאס זיהוט, חלועז וואס דאס הארט • חלועז וואס דאס פיהלזט •

ברינגע

מִסְפָּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלִּירוֹה
 עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ
 הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית :

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה חָרִי אֲנִי כִּבֵּן
 שְׁבָעִים שָׁנָה וְלֹא זָכִירְתִּי שֶׁתֵּאֱמַר
 יִצִּיאַת מִצְרַיִם בְּלִירוֹה . עַד שֶׁדָּרְשָׁה בֶּן
 זֹמְא . שֶׁנֶּאֱמַר לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ . יְמֵי חַיֶּיךָ
 הַיָּמִים . כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ הַלִּירוֹה . וַתִּבְרָכֵם
 אֲזַמְרִים יְמֵי חַיֶּיךָ הָעוֹלָם הַזֶּה . כֹּל יְמֵי
 חַיֶּיךָ לְהַבִּיא לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ :

ברוך

(דא: קאפיטל אין דער (תורה); דא: זיך אנטפאנגט (טאע ישראלי) דא: יעדער
 און אין (ישראלי) נעבזט (והיה חס טאוע חונד (ויחאר) יעדן טאג לוייח
 און דע: אחרגעט: חונד דע: חבענד: לו: אהען פערבונדן חייט) לו לעזען
 (דינע: געטפראך וואר אלז: דינע: גרעסן לעהרר חונד: נחליחן: חזויכטיג
 דאס: יח אין דע: אלבן פערטיפט. ניכט אערקטן דאס לו טאגן חנגפאנגן) :
 רבי אליעזר דער אהן עזריה אהטע , חיק בין פחייט זיבענליג
 יאהר אלט , חונד העבעט: כיחמהלען ערלחנגען קאנגען דאס און
 אויך דע: נחט: פאן דעס אויגאנג אוי (אלרין) געטפראכן (בן זואח)
 ע: חוי: דער שריפט הערגעלייטעט דאס . דען ער אהטע , ע:
 טעהט געטריבען . דאס דא חלז: דיא גאנלען טאגע דינע: לעבענ:
 זיך דע: טאג: עראינערטע , דאס דא חוי: (אלרין) געגאנגן כייט :
 (דיא טאגע דינע: לעבענ:) בעטטיאטען בלחם די: לייט דא ע: טאג
 חייט (דיא גאנלע טאגע דינע: לעבענ:) אבער בעטטיאטען חוי: דיא נחט:טע
 דא: (דינע: חבלייטונג גרינדעט זיך אויך דיא רעגל אין דער עבריחטען
 ספראטע , דאס דא: ווארט (יוס) לואר נור דיאיעניגע לייטען דע:
 טאג: בעגרייפט , דא דיא אהנע חונד: ערדע בעלייכטע; (כל היוס) דער
 גאנלע טאג אבער: א פיל הייסט , אלז אימאערוואהרנד , טאג חונד
 נחט: , חנדע לעהרר אבער זינד דער איינאנג : דיא טאגע דינע: לעבענ:
 בעטטיאטען בלחם דינע: לעבן ; (אלע טאגע דינע: לעבענ:) אבער
 בעטטיאטען

הגדה

בְּטוֹיָהּ • וְאֵלֹהֵינוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם • הִרִי אֲנוּ וּבְנֵינוּ
 וּבְנֵי בְנֵינוּ מִשְׁעַבְדִּים הָיוּ לְפָרְעָה
 בְּמִצְרַיִם • וְאֶפְרָיו כָּלָנוּ חֲכָמִים כָּלָנוּ
 גְּבוּרִים כָּלָנוּ זְקֵנִים כָּלָנוּ יוֹדְעִים אֶת
 הַתּוֹרָה • מִצּוֹר עָלֵינוּ לְסֵפֶר בִּיצִיאת
 מִצְרַיִם • וְכָל הַמִּדְבָּר לְסֵפֶר בִּיצִיאת
 מִצְרַיִם הִרִי זֶה מִשְׁבַּח :

מַעֲשֵׂה בְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻעַ וְרַבִּי
 אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא
 וְרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בְּבֵנֵי בֵּרֶק וְהָיוּ
 מְסַפְּרִים

אִיט שטאַרקער האַנד אונד אַויגן שטרעקטעס אַראַע (דאָס הייסט אַיט
 געוואלט אונד אַיט שטאַרק פֿאַרשטאַנד). אונד האַטטע דער הייליגער, געלחבט
 זיך ער! אונזערע פֿאַרשטאַנדן ניכט אַויגן (אַלרײַס הערױגן געפֿיהרט. זיך
 וואַרען וויר אונזערע קינדער אונד קינדער אַויגן אַימאַר דענן (פֿרעה)
 (אַלע קאַנגע פֿאַן (אַלרײַס) פֿיהרטען דען נאָמען (פֿרעה) אַין (אַלרײַס)
 דינאָטבאַר געבליבן. וואַרען וויר אַלע אַויגן אַלע ווײַזע, פֿערשטאַנדע
 אונד ערפֿאַהרע אַננער, וויטטען אַלע דינע געטיכטע אַויגן דער (תּוֹרָה)
 אַלע אַיט ער אַויגן דאָך אַיט אַיט דען אַויגן אַיט (אַלרײַס) לֹא שפֿרעכען
 אונד וויר אַיט אַיט אַיט דען אַויגן אַיט (אַלרײַס) שפֿרײַכט.
 דאָס הייסט, זיך דאָס אַויגן אַויטערהאַלטע אונד גענויג דאָרפֿער נאָכדענקט
 וועלכע וואַהלט האַט אַויגן דער עוויגער דאָדורך ערלײַגט אונד וויר פֿילע
 אַנדערע וואַהלט האַטען פֿיר דאָס פֿאַל (ישראל) היראָו ענטפֿרונגען
 זינד יע אַיט אַיט ווירדיג אַיט ער :

מַעֲשֵׂה אַחַן ערלעבט פֿאַן (רבי אַליעזר ר' יהושע אונד ר' אַליעזר דער
 אַהן עזריה אונד ר' עקיבֿא אונד ר' טרפֿון) דאָס זיך אַיט
 אַל (אַן אַיטעס פֿאַח אַיטעס) אַין (בני ברק) לֹא אַיטען געגעסן אונד
 זיך פֿאַן דעס אַויגן אַיט (אַלרײַס) דיך אַיטען דינאָט האַט אונד
 האַטען האַטען; בײַ ענדליך אַיטען טיילע אַקאַמאן אונד לֹא אַיטען געאָגט
 האַטען, אַהרר! דיך אַיטען האַטען געאָגט, דאָס אַיטען אַיטען
 דאָס

טענקט איין דאז לוייטע כוס :

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות
שבבבל הלילות אנו אוכלין חמין
ובמצה • הלילה הזה כלו מצה • שבבבל
הלילות אנו אוכלין שאר ירקורת • הלילה
הזה מרור : שבבבל הלילות אין אנו
מטבירין אפילו פעם אחת • הלילה הזה
שהי פעמים : שבבבל הלילות אנו אוכלין
בין יושבין ובין מסבין • הלילה הזה כלנו
מסבין :

עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו יי
ארהינו משם ביד חזקה ובזרוע

נמויה

קאממע אונד עסט איט אונז • ווער בעדירפטיג איזט , קאממע
אונד פייחרע דאז איברטרייטונגסעזט איט אונז • דיס יאהר היר
קינפטיגע יאהר , אין לאנדע יטראלז ! דיס יאהר קנעכט , קינפטיגע
יאהר , פרייע לייטע :

מה ווארום איזט דיע נאכט , פאן אלען אנדערע נאכטן , אויגעלייכנט ?
פאן יעדער אנדערן , קאנפן וויר זי וואהל געווייחרט : אלז אונגעווייחרט
עמען . דיע נאכט בלאז אונגעווייחרטע : — פאן יעדער אנדערן , קאנפן
וויר אלערהאנד קרייטער עמען . דיע נאכט נור ביטרע . — פאן יעדער
אנדערן , ברויזען וויר אויך ניכט איין איינליגע : אלז איינלוטונקען . דיע
נאכט , גאר לוייט אלז • — (פעטכזליע אין : אלז וואסער , אונד
ביטרע קרייטער אין (חרוסת) — איין זימע : אלז ווער) • פאן יעדער
אנדערן עמען וויר : וואהל פרייאזלענד , אלז אונטערטילט . דיע נאכט
זיטלען וויר אלזע אונטערטילט : (עהדעס איין לייזען פרייער לייטע , די
בייז אלען גאטאפהלערן , אויך בעטטין אום דען טיט הערוס וואגען) :
עבדים וויר ווארען מיינוט קנעכטע דע : פרעה אין (אזריק) דא לאג
בער עוויגע , אונדער גאט מוז פאן דאזעלביט מוז
איט

הגדה

יחזק :

דער הויזער נאמט היראוין דיא איטלסטע (אלזה) • בריצט זי און
לוייט העלפטען • לעגט דיא איינע העלפט דאסין וועק לו (חסיקוואן)
דיא אנדערע העלפט אבער ווידר אן זיינען פֿאָריגן אַרט • נאמט דער
נאך דאזי • דאז (זרוע) • אונד איבריגען גרעטי פֿאָס בעקן :

מגיד

העבע דאס זעלבע און דיא העהע אונד טפריך :

כָּהֵא לַחֲמָא עֲנִיָּא דִּי אֲבָרֻ אֲבָהֲתָנָא
בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם • כָּר דְּכַפִּין
יִיתִי וַיְכֹל • כָּל דְּצָרִיד יִיתִי וַיִּפְסַח • הַשְׁתָּא
הָכָא • לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל
הַשְׁתָּא עֲבָדִי • לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּגֵי חוּרִין :

מה

אונד אנדערן פֿאָלקערן, לויטען דעם זיבענטען טאג אונד דען זעבן טאגן
דער טאשפֿונג אויך לויטען דיא הייליגקייט דעז רוהע טאג אונד דער
הייליגקייט איינען פֿעלטטאג: האַט דאס אונטערשידען, אונד האַט דען
זיבענטען טאג אַהר חלל דיא איבריגע זעבן טאגע געהייליגט • דער
געטאט האַט האַט דאס אויך דיין פֿאָלק (ישראל) דורך דינע הייליגקייט
אויפֿגעזאָנדערט אונד געהייליגט • געלחבט זייחוט דאס, עוויגער!
דער דאס אונטערשיידעט לויטען הייליגעס אונד הייליגעס :

ברוך געלחבט זייחוט דאס, עוויגער! אונזער גאָט! הערר דער וועלט,
דאס דאס אונד אַס לעבען, אונד בייח וואָהלויין ערהאַלטען
אונד אונד: דיע לייט האַט עררייכט אַלסען :

ברוך געלחבט זייחוט דאס עוויגער! אונזער גאָט! הערר דער וועלט!
דער דיא ערד פֿרוכט ערשטאָפֿען האַט :

(אויך בייח דינעם שפּרוך אַיזט עז ליבליך, דאס אַמאן איהן און דער חלל
געאייין פֿערטטאָנדליכען שפּראַכע זאָגט. וויא חללע דיא טפּריכע אונד
געבעטע, דיא און דער (כאַלדישען) שפּראַכע האַגעפֿאַסט וואָרדען :
וועלכע דאָמאָל דיא שפּראַכע דעז פֿאָלק: וואָר :

כָּהֵא דיועו אַיזט דאס ברַאָד דעז עלענד, דאס אונזער פֿאַרפֿאַהרען
אין אַנדע (אַלריס) געגעסן האַבען • ווער הונגריג אַיזט

קאָממע

מֶלֶךְ הָעוֹלָם • הַמְבָרֵךְ בֵּין קוֹדֶשׁ לְחֹל •
 בֵּין אֹר לַחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים וּבֵין
 יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשָּׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה • בֵּין
 קִדְשָׁת שַׁבָּת לְקִדְשָׁת יוֹם טוֹב הַבְּדִלָּה •
 וְאֵת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשִּׁשָּׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה
 קִדְשָׁת • הַבְּדִלָּה וְקִדְשָׁת אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
 בְּקִדְשָׁתָהּ • בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ בֵּין
 קוֹדֶשׁ לְקוֹדֶשׁ :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַחַיִּינוּ
 וְקִיָּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזֶמֶן הַזֶּה :

מִן טְרִינְקֵט דָּחַ (רוב) פֶּחֶן (כוס) אֵיט חֲנֻלֶּה כּוֹנֵג חוּץ דַּעַר לִינְקֵטן וִיטֵט

וְרַחֵץ בְּרַפָּס :

הִירָאוּץ וּמִשְׁטֵט דַּעַר הוּיִהֲעֵרר זֵינע הַאָנְדֵּע , אָהנע זעגן דֹּחֲבִיט לֹו
 טִפֶּרעכֶּען , נִיט הַעֲרֵנֶחֶךְ חֵין וועניג פֶּטטער־זֵינע , טֹונקט עז חֵין זֵחֶלֶךְ
 מִסֶּר , חֹנֶר עֶסֶט עז , נִפְדֶּעס ער פֶּחֶלֶגֶנֶדֶס זעגן דֹּחֲרִיבֶער גֶע־
 טִפֶּרעכֶּען , טֵהִיִּלֵּט דַּעַן חֵיבֵרִיגֶען טִיט־זֵיטע דֹּחֶפֶחֶן אֵיט , דִּיחֶע
 חוּץ גִּלִּיכֶערוֹוִיזֶע גֶעניזֶען :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם •
 בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה :

ווערדען זאָסען • געלחבט זייחט דוא עוויגער ! דער דוא (דען טבת)
 דח: פֶּחֶלֶק (ישראל), חֹנֶר דִּיח פֶּעט־זֵיטען גֶעהִילִיגט הַאָזט :
 בָּרוּךְ געלחבט זייחט דוא , עוויגער ! חֹנֶער גֶחַט ! הַעֲרֵר דַּעַר
 וועלט ! דער דוא דח: זֵיכט דע: פֶּיחֶר ערשט־זֵיט :
 בָּרוּךְ געלחבט זייחט דוא עוויגער ! חֹנֶער גֶחַט ! הַעֲרֵר דַּעַר וועלט
 דַּעַר דוא חֹנֶט־עֲרִיִדֶעט לֹוִיטען הִילִיגֶעס חֹנֶר נִיכט
 הִילִיגֶעס , לֹוִיטען זֵיכט , חֹנֶר פֶּינִט־עֲרִיכִס , לֹוִיטען (ישראל) •
 חֹנֶר

קידוש ליל פסח

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עַם וְרוֹמַמָּנוּ מִכָּל
לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וַתִּתֶּן לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ
בְּאַהֲבָה שַׁבָּתוֹת לַמְנוּחָה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה
חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׁשּׁוֹן • אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה
וְאֵת יוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה • זְמַן חֲרוּתֵינוּ
בְּאַהֲבָה מִקָּדָא קוֹדֶשׁ זָכָר לִיצִיאַת מִצְרַיִם
כִּי בָנוּ בָּחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים
וּשְׁבַת וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה
וּבְשִׁשּׁוֹן הִנַּחֲלָתָנוּ • בָּרוּךְ אַתָּה יי מִקָּדֶשׁ
הַשַּׁבָּת וַיִּשְׂרָאֵל וְהַזִּמְנִים :

ווען פסח און אונזי טבת געשחללט זאגט אן דאז פאר טהחיינו :

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא
מֵאֲזֵרֵי הָאֵשׁ : בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ
מֶלֶךְ

בָּרוּךְ גַּעֲזָאבִט זיכאט דאז עוויגער ! אונזער גאט ! הערר דער
וועלט ! דער דאז אונז אעהר דען יעדז חנדרע פחלק ער-
וואהלט אעהר דען יעדע חנדרע נחטליחן ערהאבען ; אונד אונז
דורך דינע געבאטע געהייליגט האט : עוויגער ! אונזער גאט !
דאז האט אונז (טבת טאגער לור ריהע אונד) בעשטיאמטע לייטען
לור פריידע , פערט אונד פייאר טאגער לור וואננע . (איט ליבע) לור
געגעבן וויא דינען (טבת) אונד פערטאג דעז אונגעזיכערטען קווענע ,
דיא לייט אונדער פרייזלמאנג לור הייליגען פערקינדאנג לוס און
דענקען אונדער אונגעזיכערטע (אלריס) . יח , דאז האט געשחללט
און אונז געפונדען , אונד אונז געהייליגט , אעהר דען אלע חנדרע
פחלקער , אונד אונז דען (טבת) . אונד דינע הייליגע פערטאגער
(איט הילד אונד גנאדע) לור פריידע אונד וואננע , לו טהייז
ווערדן

סימן לסדר של פסח ב

קדש • ורחץ • כרפס • יחץ • מגיד •
רחצה • מוציא • מצה • מרור • כורך •
שרחן ערוך • צפון • ברך • הלל • נרצה •
קדש ווען ע: נחט חוט אנטא און קידוש •

אן טבת פאנגט דא אן •

יום הששי ויכלו השמים והארץ וכל
צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי
מלאכתו אשר עשה • וישבות ביום
השביעי מכל מלאכתו אשר עשה: ויברך
אלהים את יום השביעי ויקדש אותו כי בו
שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים
לעשות:

ווען יום טוב אין דער וואכען געפאלט היבטאן דא אן:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא
פרי הגפן:

ברוך

יום דער זעכטע טאג איזט דעריעניגע טאג דא פאלענדעט
וואוירדען, דיא הימאל, דיא ערדע חונד חיהר גחלעו העער.
חלזח החטט גחט חס זיבענטען טאג זיין ווערק פאלענדעט דא ער
געמאכט; רוהטע חס זיבענטען טאג פאן חלזעס זייען ווערקען דיא
ער געמאכט; זעגנעטע דען זיבענטען טאג חונד הייליגטע חיהן, דען
אן דעמאלבען רוהטע גחט פאן חלזעס ווערקע, דא: ער ערמאכען חונד
געמאכט החטטע:

ברוך געזאגט זיין דא, עוויגר חונדער גחט! הערר דער וועלט!
דער דא דיא פרוכט דען וויינטטחוק: ערמאכען.

הגדה

דען אבענד פאר דעם פערלעהנטען טאג אין (ניסן) אונטערזוכט
אין זעלבסט דיא ווינקל דעו הויזען, און אלע געווייחרטע בראד וועג
לויט טעפערן, אונד זאגט פאלגענד: דאביי:

**ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר
קדשנו במצותיו וצונו עד ביעור חמץ:**

געזאגט זיין דאס, עוויגער! אונזער גאט! הערר דער וועלט!
דער דאס אונד דורך דיינע געבאטע געהייליגט אונד אונד בעפלהלען
האט, אלע: געווייחרטע וועג לויט ריימען.

ווען דינע געטעהן איז: זאגט און פאלגענדע:

**כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותי
דלא חמיתיה ודלא בערתיה לבטל
ולאוי כעפרא דארעא:**

אלע: זיארטיג, אונד אלע: געווייחרטע בראד, דאס נאך אין
איינעם הויזע איז, אונד איך ניכט געזעהן אונד אלע: חוץ ניכט
וועג געריימט האבע, זאל פיר ניכט געזעטעט, אונד דעם טטויבע
דער ערדע גלייך זיין.

(דען אונדערן אהרגען דארויף אלע: און (ערב פסח) פאראיטמאג פאר
איינל אהר, פערברענט און דאס פארריגען אבענד געפונדע געווייחרטע
בראד, ביז איינעם בעפאלענדע: פייאר אונד זאגט פאלגענד:)

**כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותי
דחמיתיה ודלא חמיתיה דבערתיה
ודלא ביערתיה לבטל ולאווי כעפרא
דארעא:**

אלע: זיארטיג, אונד געווייחרטע: בראד, זא נאך אין איינעם
הויזע איז, דאס איך געזעהען, זא וואהל, אלע: דאס איך ניכט געזעהען,
דאס איך וועג געריימט האבע, זא וואהל, אלע: דאס איך ניכט וועג געריימט
האבע, זאל פיר ניכט געזעטעט, אונד דעם טטויבע דער ערדע
גלייך זיין.

קדש

A hula 690

הגדה של פסח

אויפ'ס ניין

אינס דייטשי איברזעצט

אונד

מיט ניטצריכע אנמערקונגען

פרזעהן •

אפענבאך

200. 11

XXIX

Hagadah shel Pesa ׀ oyfs nay ins day ׀ she iberzets ׀ und mi ׀ ni ׀ tslikhe anmer ׀
ungen ferzehn

Ofenbakh [1795]

A.hebr. 690

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10994996-5